

Š I A M E N U M E R Y J E :

Visuotinis Bažnyčios susirinkimas
Religinis mąstytojas — B. Pascal
Naujų kelių beiėškant
Kunigas karo sūkury
Prarasti mergaičių metai

SPALIS / OCTOBER / XIII / NO. 10

TURINYS

VISUOTINIS BAŽNYČIOS SUSI-	
RINKIMAS — J. Vaišnys, S. J.	290
RELIGINIS MĄSTYTOJAS —	
B. PASCAL — A. Grauslys ...	292
NAUJU KELIŲ BEIEŠKANT —	
P. Razminas	298
DARBAS NAUJOJE SANTVARKO-	
JE (II) — P. Daugintis, S. J. .	303
GEDRĖ JANKONYTĖ - ŽUMBA-	
KIENĖ — A. Kurauskas	305
KAS YRA TIESA? — A. Kezys, S. J.	311
KUNIGAS KARO SŪKURY (V) —	
B. Krištanavičius, S. J.....	313
PRARASTI MERGAIČIŲ METAI —	
P. Alšėnas	318
SKAITYTOJU LAIŠKAI . . .	320
NAUJOS KNYGOS — Alė Rūta ir	
L. Germanienė	321
IŠ FILMŲ PASAULIO — Alė Rūta	323

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas.

Redakcija — **J u o z a s V a i š n y s, S. J.**

Administracija — **Petras Kleinotas, S. J.**

Meninė priežiūra — **Algirdas Kurauskas**

Fotografija — **Algimantas Kezys, S. J.**

Spaustuvė — **Immaculata Press, Putnam, Connecticut.**

Redakcijos ir Administracijos adresas:
2345 W. 56th Street, Chicago 36, Illinois.
Tel. REpublic 7-8400.

LETTERS TO LITHUANIANS. Published monthly except July and August, when bi-monthly, by The Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 W. 56th Street, Chicago 36, Illinois. Tel. REpublic 7-8400. Yearly subscription three dollars. Single copy 30 cents. Entered as second class matter at the Post Office at Chicago, Ill. Additional office of mailing in Thompson, Connecticut.

“Laiškų Lietuviams” iliustracijas be redakcijos leidimo naudoti draudžiama

1 9 6 2 SPALIS
(OCTOBER)
VOL. XIII, NO. 10

LAISKAI LIETUVIAMS

RELIGINĖS IR TAUTINĖS KULTŪROS ŽURNALAS

TAI MANO ĮSAKYMAS, KAD MYLĖTUMĖTE VIENAS KITA,
KAIP AŠ JUS MYLĖJAU.

JŪS MANO DRAUGAI, JEI DARYSITE, KĄ JUMS ĮSAKIAU.

ŠVENTASIS TĖVE, IŠLAIKYK SAVO VARDE TUOS,

KURIUOS MAN DAVEI,

KAD JIE BŪTŲ VIENA, KAIP IR MES.

PRAŠAU NE TIK UŽ JUOS, BET IR UŽ TUOS,

KURIE PER JŲ ŽODĮ MANE ĮTIKĖS.

GARBĘ, KURIA MAN DAVEI, AŠ DAVIAU JIEMS,

KAD JIE BŪTŲ VIENA, KAIP IR MES ESAME VIENA.

AŠ JUOSE IR TU MANYJE,

KAD JIE BŪTŲ TOBULOJE VIENYBĖJE,

KAD PASAULIS PAŽINTŲ, JOG TU ESI MANE SIUNTĖS

IR MYLĖJAI JUOS TAIP, KAIP IR MANE.

(Jono 15-17 skyr.)

AI ŽMOGUS skiriasi nuo savo artimųjų ir su jais drauge praleidžia jau paskutiniąsias minutes, stengiasi kalbėti apie tai, kas svarbiausia, ieško tokių žodžių ir tokių minčių, kad galėtų tinkamiausiai išreikšti giliausius savo širdies troškimus. Panašias nuotaikas pergyveno ir Dievas — Žmogus, kai su savo mylimais mokiniais ėjo iš Paskutinės Vakariinės salės į Alyvų Darželį kentėti ir mirti. Jis jau buvo įsteigęs vienybės ir meilės sakramentą — Eucharistiją. Dabar ėjo atpirkti žmonijos ir savo pavyzdžiu parodyti didžiausią meilę — mirti už savo mylimuosius.

Meilės apaštalas šv.

Jonas savo evangelijoje plačiai aprašo tas paskutiniąsias minutes, kai Kristus dar buvo drauge su visais savo ištikimais mokiniais. Pakeliui į Alyvų Darželį, tylint susimąsčiusiems apaštalams, Jis kalbėjo ir kalbėjo. Kalbėjo vienintelė tema, nuolat vis kartodamas tuos pačius žodžius: vienybė ir meilė. Tai buvo Jo paskutiniai žodžiai, tai buvo didžiausias Jo širdies troškimas, tai buvo Jo žmonijai paliktas testamentas.

Matyt, apie šiuos Kristaus žodžius, apie šią krikščioniškojo tikėjimo esmę dabartinis popiežius Jonas XXIII bus dažnai mąstęs, kai dar nebuvo įkopęs į šv. Petro sostą. Kai taip netikėtai, tiesiog Dieviškosios Apvaizdos lėmimu, jis tapo Bažnyčios galva, pirmasis jo iškilmingas žodis pasauliui buvo Vi-

suotinio Bažnyčios Susirinkimo paskelbimas. Svarbiausias šio susirinkimo tikslas — meile paremta visų krikščionių vienybė. Be abejo, niekas negalvoja, kad po šio susirinkimo tuoj susijungs visi katalikai, stačiatikiai ir protestantai į vieną avidę, klausydami vieno ganytojo. Vieną kartą taip turės įvykti, bet iki tos visuotinės tobulos vienybės kelias dar tolimas. Šaukdamas šį dvidešimt pirmąjį Visuotinį

Bažnyčios Susirinkimą, popiežius nori tik pakviesti visus krikščionis į vienybę, nori visam pasauliui garsiai paskelbti, kad Bažnyčios vartai yra plačiai atviri kiekvienam, norinčiam kovoti po Kristaus vėliava. Dabartinis po-

piežius dešimt metų yra buvęs Apaštališkuoju Delegatu Bulgarijoje, kur 85% gyventojų yra stačiatikiai. Išvykdamas iš Bulgarijos, savo atsisveikinimo kalboje jis prisiminė seną airių paprotį, kai Kalėdų naktį kiekviena šeima savo namų lange uždega žvakutę, tuo norėdama parodyti, kad jų namai yra atviri Juozapui ir Marijai, kad jie mielai priims gimšiantį Kūdikį. Priminęs šį gražų paprotį, jis kalbėjo: "Kur tik aš bebūčiau, žinokite, kad mano lange bus uždegta žvakutė kiekvienam prieglaudos ieškančiam bulgarui, nesvarbu, ar jis bus katalikas, ar stačiatikis. Užtenka tik, kad jis pasisakys esąs mano brolis iš Bulgarijos, ir mano namuose visuomet patirs šilčiausią vaišingumą."

Kai buvęs Bulgarijos Apaštališka-

VISUOTINIS

BAŽNYČIOS

SUSIRINKIMAS

JUOZAS VAIŠNYS, S. J.

sis Delegatas tapo visos Bažnyčios galva, savo namu lange uždegė žvakutę kiekvienam geros valios žmogui, nesvarbu, kokiai tikybai jis priklausytų. O dabar, spalio mėn. 11 dieną, jis uždegė šviesų žibintą šv. Petro bazilikos bokšte, kad jis šviestų visam pasauliui ir visus kviestų į Kristaus įsteigtąją Bažnyčią. Tikrai šis antrasis Vatikano susirinkimas bus lyg meilės ir vienybės kvieslys, kad visi tikintieji jungtų savo jėgas prieš didžiausius šių dienų tikėjimo priešus, kad visi pilnai įsijungtų į Mistinį Kristaus Kūną ir būtų gaivinami Jo malonės, kad visos šakelės vėl prigytų prie didžiojo Vynmedžio ir sužaliuotų nauja gyvybe.

Buvusieji Bažnyčios susirinkimai dažniausiai buvo šaukiami, norint išsaugoti tikrąją krikščionybės mokslą ir apginti nuo įvairių erezijų, kurios ypač siautė pirmaisiais krikščionijos amžiais, besikėsindamos griauti pačius krikščionybės pamatus. Dėl to dažnai tų buvusiųjų susirinkimų nutarimai baigdavosi žodžiais: "Si quis dixerit... anathema sit" (jei kas sakytų... tebūna atskirtas nuo Bažnyčios). Žinoma, tai buvo būtinai reikalinga, nes krikščionybės tiesų pritaikymas atskiriems, kartais gana komplikuotiems atvejams nebuvo visiems aiškus. Krikščioniškasis mokslas dar buvo toks naujas, nesusistovėjęs, todėl kiekviena klaida galėjo jam labai pakenkti. Praktika parodė, kad reikia tam tikro griežtumo, norint išsaugoti tikėjimo vienybę, nes kai kiekvienas jį pradeda aiškintis, kaip jam patinka, tada žūva tikėjimo vienybė ir atsiranda šimtai viena kitai priešingų sektų.

Tačiau dabar, kai mūsų Bažnyčios tiesos yra aiškiai aptartos ir išaiškintos, kai jau negresia pavojingesnės erezijos, atėjo laikas užmiršti defenzivą ir pradėti pozityviai žmonėms

rodyti tikėjimo grožį, ieškoti naujų metodų skleisti krikščionybės tiesoms, kad jos visus patrauktų ir persunktų kiekvieno tikinčiojo gyvenimą, lyg tos evangelijoje minimos mielės. Šiame susirinkime, tur būt, nebus per daug vartojami žodžiai "anathema sit", nebent prieš tuos, kurie tik sau norėtų rezervuoti išganymo monopolį. Čia bus kalbama ne apie tuos, kuriuos reikia atskirti nuo Bažnyčios, bet apie būdus ir metodus, kaip būtų galima visus pritraukti prie Bažnyčios. Šis susirinkimas šaukiamas ne tam, kad dar kartą būtų pasmerkti, apkaltinti ir eretikais ar schizmatikais pavadinti visi atsiskyrusieji nuo Katalikų Bažnyčios, bet bus prisipažinta, kad kaltės buvo iš abiejų pusių. Buvo kalti tie, kurie atsiskyrė, bet negalima pilnai pateisinti nė tų, nuo kurių atsiskyrė, nes jų gyvenimas gal nebuvo persunktas tikrąja krikščionybės dvasia, gal daugumas krikščionių tada savo gyvenimu kitų prie savęs netraukė, bet atstūmė.

Tad gal vienas svarbiausių šio susirinkimo uždavinių ir bus sukreičioninti krikščionis, kad jie savo gyvenimu pajęgtų pritraukti savo atsiskyrusius brolius. Šiam tikslui bus reikalingos įvairios reformos, prisitaikymas prie pasikeitusių gyvenimo sąlygų, kad krikščionybės mintis persunktų mūsų visuomenę, gyvenimiškai atsakytų į modernias žmogaus ir žmonijos problemas, žinoma, nekeičiant Kristaus mokslo esmės, nes jis tinka visiems žmonėms ir visiems laikams. Daugelio žmonių širdžių jis šiandien nepasiekia tik dėl to, kad ten nešamas ne sprausminiais lėktuvais, bet jau seniai iš apyvartos išmestomis pasenusiomis susisieikimo priemonėmis.

Tad kiekvienas tikintysis, nors jis į Romą ir nevažiuos, gali dalyvauti

šiam Bažnyčios susirinkime ir aktyviai prisidėti prie jo siekiamo vienybės tikslo, jei pasistengs sukrikščioninti savo gyvenimą ir savo pavyzdžiu sužavėti bei patraukti kitus. O taip pat, atsimindamas, kad mūsų gyvenime yra svarbu ne tik žmogaus pastangos, bet ir Dievo malonė, gali daug prisidėti prie susirinkimo pasisekimo ir savo malda.

Kai kurie iš šio susirinkimo labai daug tikisi, kiti — šiek tiek skeptiškai žiūri, bet apie tam tikrą ir gana svarbų pasisekimą galima kalbėti jau ir dabar. Juk yra tikrai džiugu, kad Bažnyčios vadovai suprato, jog yra jau labai pribrendęs laikas šaukti Bažnyčios susirinkimą, kad visi mato, jog reikia ką nors daryti, reikia ką nors keisti, tobulinti, kad krikščionybė turėtų dau-

giau įtakos šių dienų labai pažangiai technikoje, bet labai pasimetusiai dvasinėje srityje žmonijai. Yra labai didelė pažanga, kad jau suprasta, jog netinka šnairai žiūrėti į mūsų atsiskyrusius brolius, netinka jų vengti, juos niekinti, bet reikia visiems parodyti krikščionišką meilę, su visais bendradarbiauti ir įvertinti jų gerą valią.

Klaidos mes neturime toleruoti, bet turime mylėti žmogų, kuris dažnai visiškai ramia sąžine klaidoje gyvena. Turime ieškoti tų sričių, kuriose su jais galėsime nuoširdžiai bendradarbiauti. Tik artimo meilė, tik vieni kitų supratimas, tik gili pagarba kiekvienam žmogui kada nors prives prie visų taip trokštamų vienybės. Esame tikri, kad šis susirinkimas bus didelis žingsnis tos vienybės kryptimi.

RELIGINIS MĄSTYTOJAS - BLAISE PASCAL A. GRAUSLYS

(Jo 300 m. mirimo sukakties proga)

IŲ M E T Ų rugpiūčio mėn. 19 d. gyvenimo prasmės klausimais besikankinąs ir religinę mintį branginąs pasaulis minėjo didelės asmenybės, prancūzo Blažiejaus Pascal trijų šimtų metų mirimo sukaktį. Pascalio religinės minties gilumas ir genialumas yra taip didelis, kad kai kurie jį gretina su dviem didžiaisiais krikščioniškosios minties šulais, būtent, su senovės šv. Augustinu ir su naujų laikų Anglijos kardinolu Newmanu. Štai kodėl ir mums, lietuviams, praeitvie per mažai

jį spaudoje lietusiems ir per mažai pažįstantiems, dera šios sukakties proga bent kiek išsamiau su juo susipažinti.

Pascalio gyvenimo tarpsniai

Pirmiausia prisiminsime jo gyvenimo datas. Gimė 1623 m. birželio 19 d. Clermonte, o mirė 1662 m. rugpiūčio mėn. 19 d. Paryžiuje. Jo gyvenimas buvo trumpas, tik 39 metų, silpnos sveikatos apsunkintas ir ilgos bei sunkios priešmirtinės ligos apvainikuotas, tačiau giliai turiningas dvasine prasme. Tame jo dvasiniame gyvenime su-

sekame tris vienas kitą papildančius ir persunkiančius tarpsnius. Pradžioje jis buvo tik mokslininkas, tiriąs gamtą matematikos ir fizikos mokslų pagalba. Būdamas tik septyniolikos metų amžiaus, jis jau parašo matematikos — fizikos traktatą. Tolimesniame savo gyvenime naujomis idėjomis ir suradimais jis pastūmėjo matematikos ir fizikos mokslus pirmyn, palikdamas savo vardą tų mokslų srityje.

Vėlesniame savo gyvenimo tarpsnyje Pascalis — tai grožio ir filosofijos mylėtojas, besistengiąs subrandinti savo asmenybę, savyje sukurdamas gamtiniai kilnų žmogų. Pagaliau visą savo gyvenimą didžiosiomis buvimo, gyvenimo bei pomirtinio stovio problemomis kankinęs ir dėl jų nerimavęs (tuo būdu pasidarydamas krikščioniškojo egzistencializmo pirmtaku), Pascalis virsta religiniu mąstytoju, ieškančiu vis gilesnio įsitikinimo, ir tie jo ieškojimai apvainikuojami religiniais bei mistiniais pergyvenimais. Tie pergyvenimai jo religinį įsitikinimą lemiamai sustiprina, suteikdami jo dvasiai jau niekada nesvyruosiantį tikrumą. Bet ir tasai religinė tiesa pagilintas gyvenimas nenuslopino jame mokslininko, nes stipriausi moksliniai darbai kaip tik buvo parašyti po jo galutinio religinio atsivertimo. Sveikas religinis gyvenimas nesusžlugdė jo gamtinio gyvenimo.

Pascalis — mistikas

Mistikas gamtine prasme — tai tas, kuris nesustoja prie matomos tikrovės, bet nujaučia už jos esančią kitą, nematomą tikrovę. Šia prasme Pascalis buvo mistikas, kai tvirtino, kad "tų nepabaigiamų erdvių amžina tyła mane gąsdina". Religinis mistikas yra tas, kuris Dievo meilei skiria pagrindinį vaidmenį religiniame gyvenime ir ku-

ris tos meilės dėka religinę, ir net antgamtinę, tikrovę giliau įžvelgia ir pergyvena. Dievo buvimo tikrovė nėra jam protinių svarstymų padaras, bet širdies ir gyvenimo patyrimas bei išgyvenimas. Štai kodėl Pascalis, patsai tai išgyvenęs, galėjo rašyti, kad "krikščionių Dievas — tai tas, kuris duoda sielai pajusti, kad Jis yra vienintelė jos gėrybė, kad Jame yra visas jos nusiramimas ir kad ji niekur kitur neras laimės, kaip tik Jį mylėdama".

Mistikas yra tas, kuris nuolat ieško Dievo artumo, kurio dvasia trokšta vis labiau išsakyti Dievuje ir Juo sotoindamasi pilnai nurimti. Tokios nuotikos kaip tik ir buvo Pascalis. Jis veržėsi į tiesą mistiška dvasios kaitra. "Visa mano širdis siekia pažinti, kur yra tikrasis gėris, kad galėčiau paskui jį sekti; nėra man per brangios kainos apmokėti amžinybei". Tad nenuostabu, kad šitokią ieškojimo nuotaiką Dievo malonė apvainikuoja mistišku Dievo artumo išgyvenimu ir apčiuopiamu Dievo atradimu. Pascaliu gyvenime tai įvyko 1654 m. lapkričio mėn. 23 d. vidurnaktį. Tą naktį maldoje Dievas apsireiškė jo dvasiai. Šį lemiamiausią savo gyvenimo įvykį jis palieka įrašytą popieriaus lapelyje, kuris, įsiūtas į jo rūbus, surandamas po mirties. Tai mistinis dokumentas, pasiilkęs ateinančioms kartoms "Memorial" vardu. Pirmieji to dokumento žodžiai yra tokie: "Ugnis... Džiaugsmas, džiaugsmas, džiaugsmas... Džiaugsma ašaros... Tikrumas, tikrumas..." Toliau tame rašte jis pasiryžta pilnai pasišvęsti Dievui, gailisi, kad nuo Jo buvo nutolęs praeityje, pasižada ištikimam sekti evangeliją, atsižadėti savęs, klausyti Kristaus ir savo nuodėmklausio.

Gilinantį į tuos palaidus, daugtaškių nutrauktus žodžius, pirmiausia

jaučiamas tas visų mistikų nepajėgumas išreikšti eiliniaais žmonių kalbos žodžiais taip nepaprastus įvykius. Pascalis tą nuostabią naktį jam nušvitusią neišreiškiamą Dievo paslaptį bando išreikšti žodžiu "ugnis". Gal čia jis prisiminė savo pašamonėje glūdintį Dievo pasirodymą Mozei degančiame krūme? O gal jam prisiminė Sekminių ugnies liežuviai? Jis žino tik viena, kad toji šviesa virto džiaugsmu, kurį žmogaus prigimtis vos įstengia pakelti, pravirkdama ašaromis. Tad neveltui kai kurie rašytojai šitą mistinį "Memorial" dokumentą vadina džiaugsmo "magna charta". Didysis to džiaugsmo pagrindas — tai Dievo artimybė ir drauge su ja atėjęs religine tiesa nesvyruojąs tikrumas. Kas tai yra patyręs, to gyvenimas jau nebegali tekėti įprasta vaga: jame kyla nauji leiami pasiryžimai, tos naujojo gyvenimo užuomazgos.

Turime dar ir kitą Pascalio — mistiko reikšmingą raštą, vadinamą "Jėzaus paslaptimi". Melsdamasis į Nukryžiuotąjį, Pascalis kartą pergyveno lyg pasikalbėjimą su Juo. Tame pasikalbėjime Nukryžiuotasis reikalavo, kad žmogus nusidėjėlis nemiegotų, kaip mokiniai Alyvų darže Jo kančios metu, nes Jo priešmirtinės kovos kančia tęsiasi ir tęsis iki pasaulio pabaigos. Čia, atrodo, turima galvoje Bažnyčioje pasiliekančio Kristaus kančia dėl tikinčiųjų persekiojimų. Tame įspūdingame maldos — apmąstymo rašte pažymima, kaip kenčias Išganytojas ragina uoliau Jį mylėti: "Galvojau apie tave savo merdėjime, liejau kraujo lašus dėl tavęs... Ar nori, kad nuolat savo žmogišku krauju mokėčiau, o tu niekada ašaromis neatsilygintum?" Kai kas, vertindamas "Jėzaus paslaptį", tvirtina, kad visoje religinėje literatūroje nėra nieko gražes-

nio, nieko, kas galėtų stipriau sujau-dinti žmogų. Kai kurie to mistinio apmąstymo sakiniai esą tartum paleistos ir žmogaus širdin smingančios strėlės.

Nenuostabu, kad taip giliai Dievo artumą išgyvendamas, jis jaučia amžinybės artumą, nes, anot jo, "nuo pragaro ar dangaus mus skiria tik gyvenimas, tasai trapiusiasis dalykas pasaulyje", todėl nesiruošimas tai amžinybei pasitikti yra tragiškas, nes "netikėta mirtis — tai vienintelis dalykas, kurio reikia bijoti".

Pascalio "Mintys"

Įtikintas ir įsitikinęs, jis nori įtikinti ir kitus. Jis užsimoja parašyti didžiulį krikščionybę ginantį veikalą — apologiją. Deja, dėl gyvenimo trumpumo ir ligos nespėja to atlikti. Tik po jo mirties iš pasilikusių užrašų ir minčių sudaroma nemaža knyga ir išleidžiama 1669 m., pavadinta "Pensées sur la religion" (Mintys apie religiją). Kaip visoje savo religinėje kūryboje, taip ir čia Pascalis kreipiasi į tuos, kurie dar netiki, bet savo netikėjimo stoviu yra nepatenkinti ir ieško tiesos. Šitaip į netikinčius kreipdamasis, jis jų nuotaiką suprato, pažino ir į juos prakalbėjo tinkamu būdu. Dėl to žinomas anglų katalikų rašytojas T. S. Eliot tarp kitko pareiškia, kad jis nežinąs kito krikščioniško rašytojo, kurį būtų galima žmonėms labiau patarti už Pascalį, ir tai abejojantiems žmonėms, kurie tačiau turi pakankamai dvasios ir jausmo, kad galėtų pajusti ir suprasti savo gyvenimo netvarką, tuštumą ir beprasmiškumą.

Čia pamėginsime iškelti svarbesnes "Minčių" idėjas. Pirmiausia Pascalis pabrėžia žmogaus gyvenimo trapumą, kuris, anot jo, yra tarp dviejų bedugnių, t. y. tarp amžinybės, esančios prieš žmogaus gimimą ir po jo mirties.

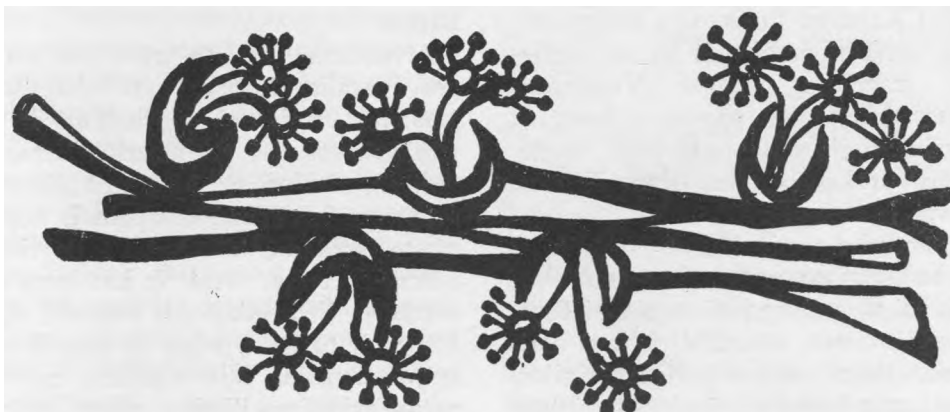
Toliau jis rodo žmogaus dvasinę menkybę, bet drauge ir jo didybę. Žmogaus menkybė — tai jo vidaus dvilypumas ir susiskaldymas, kai jis mato gėrį, bet labai dažnai, nors ir kankindamasis, seka blogį. Svajoja apie didybę, o pasilieka menkybėje. Toksai žmogus yra pilnas priešingumų, prieštaravimo ir netvarkos. Jis yra mįslė pats sau. Visa savo menkybe žmogus yra atskirtas nuo Dievo, o vis dėlto Dievo ilgisi. Bet žmogus, nors "yra tik trapiusia gamtoje nendrė, tačiau yra mąstanti nendrė"; tai ir yra žmogaus didybė. Nors yra daug dvasinio skurdo žmoguje, bet jis yra tuo didis, kad pažįsta savo skurdą.

Nors žmogaus didybė glūdi jo protavimo galioje, tačiau Pascalio savo "Mintyse" puola tą išdidų racionalizmą, proto pervertinimą, kai mano, kad protu galima viską suprasti ir pasiekti kiekvieną tiesą. Jis tvirtina, kad proto galia yra ribota, jo pažinimo galia nėra tobula, kad ypač religinei tiesai pažinti yra kitų priemonių negu protavimas. Jis jautė ir pats patyrė, kad visos tikrovės protas negali pagauti. Todėl nors jis protą vertino ir protavime matė žmogaus didybę, tačiau yra taip pat pareiškęs, kad yra

"du piktnaudojimai: atmesti protą ir pripažinti tik protą".

Kodėl Pascalio pilnai nepasitiki protavimo galia? O todėl, kad jis mato, kaip žmogaus vaizduotė, vienaip ar kitaip nusistačiusi valia, pagaliau taip pat ir žmogaus savimeilė bei interesai protavimo objektyvumą drumsčia ir iškreipia. Anot jo, "protą galima palenkti visa kam". Pavaizduodamas, kaip žmogaus vaizduotė, toji "labiausiai žmogų suvedžiojanti galia, klaidos ir melo mokytoja", klaidina žmogaus protą, jis sako, kad "advokatui, kuriam iš anksto sumokėta, atrodo teisingesnė ginama byla". Vaizduodamas, kaip valia klaidina protą, jis tvirtina, kad "faktai virsta tiesa ar klaida, žiūrint, iš kurios pusės į juos žvelgiama", o tą pusę, kaip žinoma, valia pasirenka pagal savo norą. Vaizduodamas, kaip savimeilė ar interesas veikia protavimą ir tiesos pažinimą, jis pastebi, kad "žmogus prisipildo mirtina neapykanta tai tiesai, kuri jį peikia".

Dėl to, anot Pascalio, tiesą pažįstame ne tik širdimi, bet ir protu. Iš čia yra kilęs ir jo garsus pasakymas, kad "širdis turi savo įrodymų, kurių protas nežino". Šitaip tvirtindamas, jis turėjo galvoje tą intuicijos, įžvelgi-

mo slaptingą galią, kuri kartais pasiekia tiesą ir neprotaudama. Vartodamas žodį "širdis", jis galvojo ne tik apie išžvelgimą bet ir apie meilę, kuri dažnai geriau pažįsta tiesą negu protavimas. Kaip gyvenime nekartą žmogus pilnai teatsiveria tik tam, kuris jį myli, taip ir tiesa dažnai tik mylinčių akių tepamatoma. Jau ir tas garsus Pascalio pasakymas, kad "yra užtenkamai šviesos tiems, kurie trokšta matyti, ir užtenkamai tamsos tiems, kurie nenori matyti", rodo, kad vien protas negali nusverti tiesos pažinimo.

Šias visas mintis apie protavimo ribotumą Pascalis kėlė tam, kad pašalintų tą protinį išdidumą, kuris daugeliui kaip tik ir kliudo tikėti.

Visokeriopą žmogaus dvasios skurdą svarstydamas ir matydamas žmogaus tragišką kančią dėl to dvasinio vargo, jis prieina išvados, kad toji kančia — tai jo praėjusios didybės sąmonė. Žmogus juk negalėtų jaustis nelaimingas, jei savo prigimties gelmėse nejauستų, kad jo gyvenime yra kadaise buvę kitaip ir kad kitaip gali būti ir dabar. Jeigu kuris nors jaučiasi esąs nuvainikuotas karalius, ar tai nėra ženklas, kad jis kadaise yra sėdėjęs karaliaus soste? Šitaip žmogaus padėtį svarstydamas, Pascalis atveda jį prie gimtosios nuodėmės supratimo ir prie Jėzaus Kristaus, kuris savo malone tegali išgelbėti žmogų iš jo nepakeliamos tragiškos padėties. Vienintelis vaistas, kuris gali pagydyti žmogaus tragišką dvilypumą, suskilimą, neramumą ir kančią, yra Jėzus Kristus, Dievas ir Žmogus.

Šito vienintelio Vaisto sėkmingumą pažindamas, patsai jį patyręs, Pascalis labai primygtinai ragina ieškoti Dievo ir tiesos. Pastebėjęs, kad netikintieji dažniausiai nepažįsta religijos, prieš kurią kovoja, ir kad to pažinimo

nesiekia, nerodydami jokių pastangų jam įsigyti, jis drauge pastebi, kaip jie yra rūpestingi, siekdami kitų, nepalyginamai mažesnių dalykų. Visa tai svarstydamas ir tokiu stoviu biau-rėdamasis, Pascalis tokiame stovyje pasiliekančius smerkia stipriais žodžiais: "Tas, kuris abejoja, yra labai nelaimingas ir labai nedoras. O jei prie visa to jis gali būti ramus ir patenkintas, jei tai gali viešai rodyti ir net tuo didžiuotis, tiesiog neturiu žodžių pavadinti tokiai pašėlusiai būtybei". Tasai jo pasipiktinimas ir pasibiaurėjimas yra toks didelis dėl to, kad "tai yra galutinis proto silpnybės įrodymas nežinoti tai, kaip nelaimingas yra žmogus be Dievo". Tad, anot Pascalio "Minčių", aukščiausia žmogaus pareiga yra ieškoti Dievo. Bet jis drauge įspėja, kad tas ieškojimas nėra taip lengvas ir sėkmingas, nes "tiesa šiandien yra taip aptamsinta, o melas taip iškeltas, kad, jei tiesa nebūsi mylima, nebūsi įmanoma ją pažinti".

To didžiojo jo pomirtinio kūrinio mintys, kaip jis pats pasisako, brendo keturių paskutiniųjų jo gyvenimo metų maldos įtakoje. Nenuostabu, kad tas kūrinys yra persunktas Dievu ir veda į Dievą, nes, mylėdamas žmogų, jis norėjo jo gyvenimą praturtinti Dievu.

Nežiūrint aukštos religinės įtampos, Pascalio "Mintyse" yra labai daug žmogaus prigimties nagrinėjimo ir jo ydų kritikos. Jis ten smerkia karalių, didikų, bajoriją, jų bemintiškumą, pramogų ieškojimą, nuopelnais nepagrįstą išdidumą ir tuštybę. Jis viską svarstė, vertino, svėrė, ir kas buvo to vertas, tą jis ironizavo ir pajuokė. Apnuoginęs tų laikų ydas, jis parodė visą jų baurumą. Vienu žodžiu, tai yra paties gyvenimo iškeltos mintys, krikš-

čionybę pagrindžiančios ne proto išmąstytais, bet gyvenimo patyrimo iškeltais įrodymais. Štai kodėl Pascalio "Mintys" visada bus aktualios. Juk žmogaus prigimtis ir didžiosios ydos visada pasilieka tos pačios.

Dorovinės Pascalio idėjos

Kaip rimtai Pascalis vertino kasdieninio gyvenimo krikščionybę, galima spręsti iš jo laiško panelei Roannez, kur jis sako, kad gyvenimui pasaulyje reikia didesnio pašaukimo negu gyvenimui vienuolyne. Šituo daugeliui neįprastu tvirtinimu jis norėjo pasakyti, kad tikroji krikščionybė nėra tik vienuolynų privilegija. Jis negalvojo, kad tik jie turį pareigą vykdyti pilnutinę krikščionybę, o pasauliečiai turį teisę gyventi tik palengvintą praskiestą ir nepilną krikščionybę.

Čia iškeliant tik vieną kitą jo skelbiamos dorovės principą, prisiminkime, kad žmogaus didybę jis pagrindžia jo protavimo galia. Tą didybę labiau doroviniai pagrįsdamas, jis ypač kelia reikalą kilniai mąstyti. "Žmogus yra aiškiai sutvertas mąstyti — tai jo vertybė; visas gi jo nuopelnas ir pareiga — tai mąstyti, kaip reikiant". Prie tos taisyklės jis nekartą savo raštuose grįžta. Kitu atveju jis rašo: "Dėkime pastangas gerai mąstyti — tai doros principas... Žmogus savo viduje pats su savimi kalba, ir tai kalbai reikia gerai vadovauti".

Toliau jis dažnai kelia mintį, kad, norint įtikėti, šalia tikėjimo reikia pažinimo ir Dievo malonės, o taip pat ir dorovinių pastangų. "Kad save įtikintum, daugink ne Dievo buvimo įrodymus, bet tramdyk savo aistras. Tuojau įtikėtum, jei atsižadėtum savo malonumo". Čia jis galvoja apie nuodėmingą malonumą. Anot jo, mes turime,

kiek tik galime, pasidaryti verti pažinti Dievą, tada Dievas leis mums save pažinti, nes "yra teisinga, kad taip švarus Dievas apsireiškia tik tiems, kurių širdis yra apvalyta".

Žmogaus dvasinis vertingumas labiausiai pasireiškia kančios akivaizdoje. Kaip pirmasis stambesnis susipykimas įsimylėjusiųjų tarpe atskleidžia jų meilės ir jų charakterio tikrąjį veidą, taip ir kančia yra didysis žmogaus

asmenybės egzaminas. Šitą egzaminą Pascalis puikiausiai išlaikė. Sunkiai prieš mirtį sirgdamas, jis nežiūrėjo į kančią taip, lyg joje viskas būtų neigiamas ir nieko nebūtų, kas yra teigiamas. Užtenka tik paskaityti jo parašytą iš penkiolikos maldų susidedančią "Maldą", prašant gero ligų panaudojimo. Kadangi liga jam parodė žmogaus ir jo gyvenimo trapumą, tai minėtoje maldoje jis taip pasisako: "Niekas taip netveria, kaip Tu, todėl niekas nėra vertas tokios meilės, kaip Tu". Ligoje jis dar giliau susijungė su Dievu, todėl Jam taip dėkojo: "Šlovinu Tave, mano Dieve, ir garbinsiu Tave visas savo gyvenimo dienas už tai, kad teikeisi mane padaryti negalintį džiaugtis sveikatos ir pasaulio saldybėmis".

x-x-x

Kam tenka labiau susidurti su Pascaliu, tas negali nepajusti, jog tai yra genijus. Chateaubriand vadina Pascalį triuškinančiu genijum. Jis sako, kad Pascalio prancūzų kalba ir stilius yra

panašūs į Bossuet ir Racine kalbą bei stilių. Vadinas, jis yra prancūzų klasikas. Tad nenuostabu, kad jo "Mintys" leidžiamos ne tik tikinčiųjų, bet ir netikinčiųjų bei indiferentų. Tad visai teisingai ir dr. J. Girnius "Lietuvių Enciklopedijos" XXII tome rašo, kad "Pascal yra vienas iš pačių didžiųjų religinių mąstytojų naujaisiais laikais"

ir kad jis "iškilo į tuos mąstytojus, kurie lieka aktualūs visam laikui ir visiems", kurio aktualumą mūsų laikams "ypač suaktualino egzistencinė filosofija".

Pastaba. Beveik visos čia paduotos ištraukos yra išverstos iš Pascalio "Minčių". Kitame numeryje duosime dar daugiau čia netilpusių jo minčių.

NAUJŲ KELIŲ BEIEŠKANT

PRANAS RAZMINAS

Po keliolikos metų

OKS BŪTŲ didelis džiaugsmas, jei kas geniališka mintimi pasakytų visiems susisielojusiems, kaip būtų galima pasukti įsibėgėjusio jaunimo laikrodį ne pirmyn, ką nors besivejant, bet atgal, ko nors prarasto beieškant. Ieškodami grįžtame tais keliais ir ton vieton, kur, mūsų supratimu, netekom to, kas dabar yra mūsų visų rūpesčių centras. Tačiau dažnai kyla klausimas, ar bevarta grįžti, ar bevarta ieškoti. O gal mūsų rūpestis visai nereikalingas? Gal mes esame įsikalę į galvą "idée fix" ir nematome realybės, su kuria kovoti yra juokinga. Taip mes, ieškodami kaltininkų, piktais žodžiais baramė vieni kitus. Bet padėtis negerėja. Palaimingo atsakymo nerandame. Gal visai paliauti kalbėjus apie savo ydingus vaikus, apie ydingą jaunimą? Juk mūsų žodžiai atsimuša į juos be jokios naudos. Jeigu jau taip, tai gal mūsų žodžiuose yra neteisybės? Kaip sakoma, gal mūsų žodžiai neina kartu su mūsų darbais? Gal mūsų pavyzdys nepatrauklus? Kiti griebiasi švelnių tėviškų žo-

džių, bet ir jie nieko nelaimi. Ir taip diena iš dienos, ir taip metai iš metų. Jau ir dešimtmetį peršokom, bet nieko geresnio negalime konstatuoti, kaip tik nuolatinį riedėjimą pakalnėn, didžiulėn blankaus jaunimo masėn. Rodos, netiktų lietuviškajam jaunimui taikyti patarlės: "Kaip pasiklosi, taip išmiegos". Tai būtų bandymas pateisinti savo pačių nerūpestingumą, užkraunant ant paties jaunuolio pečių, dar labai silpnų ir neprityusių, viso busimojo gyvenimo atsakomybę.

Galime žongleriauti materialinėmis vertybėmis, bet ne savo vaikų likimu. Jaunimo idealizmui mažėjant, tėvų ir vyresniųjų pastangos neatliepia stiprėjančiu intensyvumu neišleisti jo iš savo visokeriopos globos. Per visą dešimtmetį kalbose ir spaudoje skambėjo tokios frazės: tėvai, neužmirškite savo pareigos; gelbėkite jaunimą nuo amerikonėjimo; mūsų jaunimas neidealus ir t. t. Bet tai buvo tik bendros frazės, nieko savy naujo ir patrauklaus neturinčios.

Pradėjome pasigesti jaunimo susirinkimuose, tautinių švenčių minėji-

muose, lituanistikos mokyklose. Ir pačios jaunimo organizacijos gerokai praretėjusios. Visokių niuansų "good time" didžiule srove atitekėjo į jaunimo tarpą. Jaunimo idealizmas paliktas žiemos speigui su menkos vertės skylėtais drabužėliais. Atrodo, kad jau būsime pamiršę, kokios įtakos turi geras ar blogas pavyzdys. Nuo gero pavyzdžio niekas nėra atleistas. Exempla trahunt. Prie švarios širdies teturi teisės artintis tik švari širdis.

Kartais, besilinksminančius jaunuolius stebėdamas, prieini išvados, kad tai atžalynas, kuris mokykloje neturėjo etikos klausimais nė vienos pamokos. Geriausiu atveju būtų galima įsivaizduoti, kad tai visi jaunavedžiai ką tik po jungtųjų akto. O gal tai "džinos su citrina" įtaka?

Sunku ir nusakyti, ką čia turėtumėm įžvelgti: suamerikonėjimą, nužmogėjimą ar didžiąją realybę, kurios nebegalima išvengti. Dažnai vyresniųjų problemos yra kartu ir jaunimo problemos. Pavyzdžiai, kuriuos rodo vyresnieji, dažnai yra menkos vertės ar net kenksmingi jaunesniajai generacijai. Nereikalaujame įrodymų. Jų yra daugiau negu mes drįstame viešai minėti.

Mūsų religinės, moralinės, tautinės bei visuomeninės problemos yra kartu ir mūsų jaunosios generacijos problemos. Ko reikalaujame iš jaunimo, turime ir savęs to paties reikalauti. Neturėtų mūsų suklaidinti tariamas jauno amžiaus ir didžiųjų vertybių nesuderinamumas. Tik taip jau yra gyvenime, kad mažiau yra aktualios vaikams kurios nors tėvų problemos, bet tėvams visados aktualios vaiko problemos. Aštriausiai tremty susikerta minimos generacijos tautinėse problemose. Kituose plotuose jos per

daug neišsiskiria, ir dėl to tokio aštrumo negalima pastebėti.

Ano bevardžio jaunuolio dainuojama "džina su citrina" nuvedė abi generacijas į puotos sales ir apglušino visas idėjas, idealus ir visus pašaukimus. Mūsų žymiųjų dvasios vadų balsai nuskamba veltui. Per tą dešimt su viršum metų į mūsų lietuviškąsias parapijas turėjo ateiti bent pusšimtis jaunųjų kunigų iš tremtinių šeimų ir pavaduoti virstančius ažuolus.

Kai mokytojas iš širdies kalba klaseje jauniesiems apie tauriuosius tėvynės idealus, apie tėvų gimtąją žemę, apie jos grožį, apie garsingą praeitį, tai ne vienas šypsosi ir su nuostaba tarsi klausia: "Argi, mokytojau, nesuprantate, kad mes gyvenam ne Lietuvoje, bet Amerikoje, kad mes ne tik kad nepažįstame, jos nematėme, tos senosios jūsų tėvynės, bet, atvirai prisipažįstant, nedaug ir intereso teturime ją pažinti. Prašome, nekelkite dėl mūsų tokio triukšmo ir neiekvokite jėgų be reikalo. Susigyvenkite su ta mūsų pamėgta realybe, kaip jau baigiate priprasti ir prie laukinės spiegančios muzikos, kurios mes taip džiaugsmingai klausomės. Mes ją suprantame, o jūs priprantate. Štai jau jūs šokate savo keikiamą "rock and roll" ir bandote "tvistą". Gera pradžia. Mes kuriame šeimas su svetimtaučiais. O jūs? Mes mokomės iš jūsų, jūs iš mūsų. Šiaip jau mes jums teikiame pirmenybę, bet esame per smalsūs, kad būtumėm patenkinti, prisiklausę bendrų frazių. Jūsų idealus apdaužė buvusios audros, o mums ir taikos gyvenimas pakankamai veiksmingas".

Nežiūrint šitų dviejų generacijų ydingo artumo, jos taip toli stovi viena nuo kitos, rodos, niekados dar nėra buvę. Jeigu vyresnieji nelinkę giliau į savo sąžinę kritiškiau pažvelgti

ir tam tikrų nuosprendžių padaryti, tai jaunesnieji dažnai to savęs ir aplinkos vertinimo kaip ir visai neturi. Ir tai iššaukia tam tikrą tragizmą. Visa, kas apie juos sukasi, yra, su mažomis išimtimis, priimama kaip normalūs gyvenimo reiškiniai. Tačiau, kur nėra kritinio savęs ir išorinio pasaulio vertinimo, ten nėra pažangos, ten nėra naujų vertingų idėjų. Savikritika jaunimą labiau brandintų.

Turėdami tokią prognozę, kuri, reikia pripažinti, yra tragiška, galėtumėm paieškoti gydymo priemonių, kurios šiuo atveju būtų naujos idėjos, galinčios griūvantį rūmą sutvirtinti. Reikia pastangų jaunimą laimėti. Bet to negalima tikėtis, ko nors ryžtingesnio nenusprendus ir neįvykdžius. Dumblas gali būti pašalintas tik smarkesnės srovės.

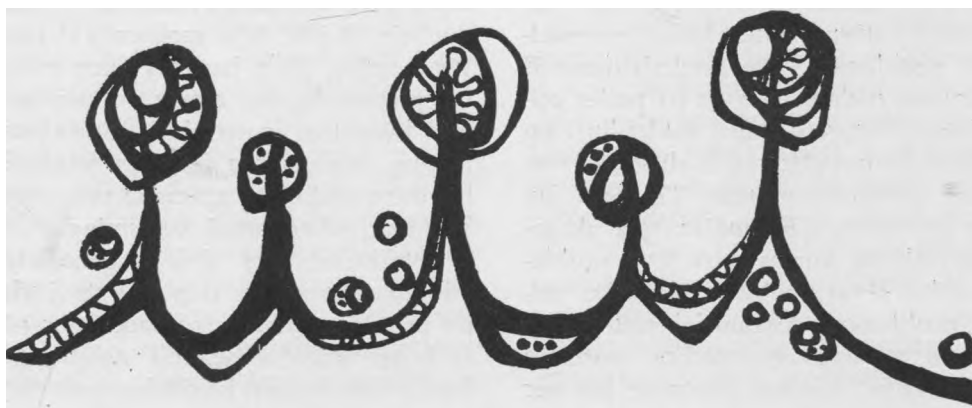
“Jaunimo vadovas”

Per paskutinį dešimtmetį daug prirašyta jaunimo klausimais. Tačiau bene daugiausia parodė susirūpinimo “Laiškų Lietuviams” žurnalas. Čia dvylikos tomų puslapiuose tiek daug susitelkė svarbios jaunimui medžiagos, kad jau pats laikas susirūpinti, kad toji medžiaga pasidarytų patogiau prieinama lietuviškajam jaunimui. Mat, per eilę metų, šeimoms kraustantis iš

buto į butą, daug atskirų numerių žuvo ar kitaip pasidarė nebegalimi varuoti. Geriausia jaunimą liečiančią medžiagą sutelkti vienon knygon. Tai didelis šaltinis jaunuoliui įvairių įvairiausių klausimais, kurių taip pilnas jauno žmogaus gyvenimas. Kas dar svarbu, kad tai ne vieno plunksnos darbininko darbas. “Laiškuose Lietuviams” apie jaunimą yra rašę įvairių profesijų ir pašaukimų lietuviai. Išblaškyti, kad ir geriausi dalykai, neteikia tokio įspūdžio, kaip suglausti vienon vieton.

Mano siūlymas ir būtų, jeigu tėvai jėzuitai tam pritartų, visus jaunimui skirtus straipsnius surinkti, dar kartą specialiai komisijai peržiūrėti ir išleisti atskirą knygą, pavadinant ją “Jaunimo Vadovu” ar kitokį vardą jai parenkant. Leidinys būtų išpūdingas. Šio rašinio autoriaus įsitikinimu, knyga pasidarytų jaunimo rateliuose bei apskritai jaunimo organizacijose diskutuojamu objektu. Reikėtų jaunimui dar kartą akivaizdžiai priminti, kuris kelias jam tinkamiausias ir primintiniausias. Didelis darbas būtų atliktas. Jeigu kitiems kultūriniais reikalams surandama mecenatų, būtų galima surasti ir šiam.

Knyga tiktų pastudijuoti ir tiems, kurie geria “džiną su citrina” ir per-

žengia kitas padorumo ribas, ir tiems, kurie tinkamai išsilaiko ir šviečia savo pavyzdžiu kitiems. Vieniems būtų padaršinimas visuomet tobulėti, kitiems įspėjimas, kad jų gyvenime ne viskas tvarkoj. Pagaliau šioji knyga tikėtų ir visiems kitiems, kurie ateina jaunimui padėti.

Jaunimo atranka

Kaip jau lituanistikos mokyklų darbininkams yra žinoma, dabartinės klasės sudaromos labai nevienodo lygio. Mat, formuojant klases, daugiau kreipiamas dėmesio į amžių ir į normalios mokyklos lankomą klasę. Pradinės lituanistikos žinios, kurios mokinių įgyjamos parapišose mokyklose ir šeimose, yra labai nevienodos. Tokiu būdu aukštesniosiose lituanistikos mokyklose šalia lietuviškai gražiai kalbančio, skaitančio ir rašančio mokinio atsisėda ir toks, kuris nei žodžiu, nei raštu nesumezga lietuviško sakinio.

Kai mokyklų vadovybės bando suformuoti klases tik pagal mokinių atsiliešas žinias, tai, be kitų nepatogumų, susilaukia stiprių priekaištų ir iš tėvų, kurie net pagraso atsiimti vaikus iš mokyklos. Su mažu svyravimu galima teigti, kad abi pusės yra teisios, o mokykla turi veikti.

Mokytojas, kovodamas su atsilikusiu, o dažnai ir tinginiu mokiniu, daug laiko sugaišta be žmoniškesnių rezultatų, nuskriausdamas tuos, kurie į mokyklą atėjo geriausia nuotaika ir pilnai pasirengę. Taip mokytojui besiblaškant, dažnai klasės lygis ne kyla, bet smunka. Geresnieji pradeda nuobodžiauti ir apsikrečia kitų nedarbingumo liga.

Ar nebūtų gera pabandyti sudaryti pažangiųjų, busimųjų lietuvių kultūrininkų klases, kur lemtų ne amžius ir pretenzijos, bet apskritai jauno lie-

tuvio dvasinis subrendimas bei tautinės sąmonės stiprumas. Į tokias klases galėtų būti priimami savanoriai, atitinką nustatytus reikalavimus, pakviečiami nedrąsesnieji ir pačių tėvų pasiųsti geros valios mokiniai.

Žinoma, tokią klasę galima sudaryti ten, kur yra gausėnis lietuviškų šeimų telkinys, didesniuose miestuose, kur į aukštesniąsias lituanistikos mokyklas renkasi geras pusšimtis ar daugiau mokinių. Pradinėse mokyklose tokių atrankos klasių nesiūlytina. Nėra abejonės, kad ir jaunuolis jaustųsi įvertintas, o tėvai mielai užsidėtų ant savo pečių mažą sumelę pridėdamo mokesčio, matydami, kad sūnus ar duktė jiems duoda daugiau vilčių. Klasėj mokinių skaičius priklausytų ne nuo norinčių ją lankyti, bet nuo sugebančių gerai nustatytą kursą išieiti. Tai būtų žmoniškesnis pakaitalas normalios lietuviškosios gimnazijos, kurios įkūrimo viltys, rodos, jau palaidotos.

Tokiose pažangiųjų klasėse turėtų būti sustiprintas auklėjamasis momentas, formuojant busimojo kultūrininko asmenybę. Busimieji lietuviško gyvenimo pirmūnai negali būti parengti tik keliuose pokalbiuose, trijų dienų ar savaitės kursuose. Vadų plačia prasme mokykla turi būti intensyvi mokykla. Siūlomoji reforma neatneštų dabartinėms aukštesniosioms lituanistikos mokykloms jokio sąmyšio, ir niekas dėl to neturėtų įsižeisti, kad kieno nors sūnus ar duktė negalėtų ten patekti. Tokios klasės paskatintų ir kitus, kurie tik varomi ateina į mokyklą, nematydami joje nieko gero. Palaidoję lietuviškosios gimnazijos viltis, turime dar ką nors daryti. Jeigu jau jauniausioje kartoje neišugdysime lietuviškojo heroizmo, kuris taip stipriai pasireiškė paskutinius du dešimt-

mečius mūsų ir mūsų tėvų žemėje, tai bent suformuosime pakenčiamai susipratusius lietuvius, kurie drąsiai ir sėkmingai tęs vyresniųjų pradėtąjį darbą. Lūkuriavimas neša tik nuostolius visuose darbo baruose.

Kaip mokyklose, taip ir jaunimo organizacijose turėtų pūstelėti gaivingesni vėjai. Ir ten turėtų būti suformuoti aktyvesni jaunimo branduoliai, kurie galėtų būti rengiami įvairiems lietuviškojo gyvenimo uždaviniams. Linkę į "good time" nustelbia veiklesnius ir net savo įtakon patraukia. Atrinktieji mieliau priimtų organizacijos įpareigojimus, ir darbas pagyvėtų. Kaip visa tai atlikti, reikėtų pagalvoti. Po vieno kito posėdžio ir parengiamųjų darbų paaiškėtų, kuria linkme reformuotis. Darbas neliktų be vaisių. Kokybė, bet ne kiekybė, turėtų lemti. Nereikėtų bijoti kiekybės pažeisti. Bet čia ir nesiūloma mažinti kiekybės. Atrinktieji branduoliai, gavę tam tikrą parengimą, atnaujintų organizacijos veidą. Dejuodami ir konstatuodami pasirodančias blogybes, smukimo nesulaikysime. Jaunimas vertingesnis negu milijonai, be kurių mes dar galime gyventi. Šioms reformoms tereikalinga tik geros valios ir darbo. Mūsų jaunimo lietuviškumas mirties pavojuje. Jeigu jis atsisakys nuo chirurgo peilio, jis mirs.

Nelauktina, kad, vyresniesiems neateinant su savo patyrimu, iš paties jaunimo kils naujų idėjų, kurios jį patį išves iš kemsynų.

Jaunimo mokytojai

Turime pakankamai lituanistikos mokyklų. Jose dirba mokytojai su dideliu stažu ir patyrimu, aukštos kultūros asmenybės. Senojoje tėvynėje jie buvo produktingi ir pažangūs. Tačiau metų slinktis ir naujojo pasaulio

įvairios įtakos padarė savo. Mokinys nuo mokytojo nesulaikomai tolsta ir tolsta. Dviejų mokyklų skirtingi mokymo metodai mokinį draskyte drasko. Jie tai atvirai mokytojui prisipažįsta. Kaip tarp tėvų ir vaikų, taip tarp mokytojų ir mokinių nesulaikomai auga nesusipratimų kalnas. Kaip mokytojui mokinio pasaulis atrodo nepatrauklus, taip mokiniui mokytojas — tik senų idėjų garbintojas. Negalima būtų nuneigti mokytojo aukų ir nuveiktų darbų per tuos dešimt metų. Tačiau, kaip visų pripažįstama, mokyklų kokybinė pusė metai iš metų žemėja, o jauno žmogaus dvasinis brendimas atsidūrė kritiškoje padėtyje. Nuolatinės nuolaidos jaunam lituanistikos mokiniui išmušė pačias mokymo programas iš vėžių. Rodos, jis tik ir laukia, kad visai sustotų pažangėjęs ir būtų išprašytas, jo dideliu džiaugsmui, iš mokyklos. Beieškant lituanistikos mokykloms naujų kelių, reikėtų atkreipti dėmesį į jaunesniųjų mokytojų telkimą švietimo darbui.

Pirmiausia švietimo vadovybė turėtų parengti instrukcijas šiam reikalui. Taip normaliu keliu mokyklose šalia patyrusių darbininkų atsirastų naujų jėgų, kurios šiam didžiajam reikalui būtų labai vertingos. Kyla baimė, ar mes šias naujas jėgas ne per ilgai užlaikome aukštuose lituanistikos kursuose, kurių yra keletas šiame krašte, neįtraukdami jų gausiau į konkretų darbą. Tegu jis dar neturi diplomo. Ne tiek svarbu. Tiesa, jo žinių lagaminas bus silpnesnis negu vyresniojo, bet jis, išradingesnis ir paslankesnis, žinių spragas užkaišios, kitus mokydamas. Argi ne taip buvo ir anais laikais, nepriklausomybę tautai išsikovojo? Juk ir tada jaunieji mokytojai nešė didžiausią jaunuomenės auklėjimo ir mokymo našą. Jie mokė ir patys mo-

kėši, jie žaidė su jaunimu mokyklose ir organizacijose, jie ruošė vakarus ir padėjo mokiniams redaguoti laikraštėlius, jie mokė vadovauti ir buvo naujų idėjų įkvėpėjai bei jų realizuotojai. Jie buvo tik keliais metais vyresni už savo mokinius, jie jaunimo tarpe buvo savi, bet tas netrukė jiems išvesti savo jaunesnius brolius garbingais keliais iki stebinančio heroizmo. Suprantama, jaunas mokytojas negalėtų būti paliktas be akylesnės vyresniųjų kontrolės, bet tai jau įprasta švietimo darbo rutina. Jiems turėtų būti atlyginama, kaip ir kitiems mokytojams.

Žilas plaukas šių dienų jaunuolyje nebesukelia pagarbos jausmo. Tai mes visi žinome. O gal jaunesnis mokytojas bus laimingesnis. Duodami jaunam intelligentui ne tik organizacijose, bet ir mokyklose, dirbti, sveikai užgausim jo ambiciją. Bedirbdamas jis labiau pastebės ir savo silpnybes ir turės pasitempti, pastudijuoti. Bet tokiu keliu jis išaugs, į jaunuomenės vadus, kurių mes taip labai pasigendame.

Pagaliau tai nebūtų drastiška reforma, kuri sukeltų ypatingų ginčų, bet neišvengiama realybė, kuri reikalauja sukrautus kultūrinius turtus perduoti jaunesniajai generacijai ir, kol dar laikas, pamokyti ją, kaip su tomis gėrybėmis elgtis. Tokia jau gyvenimo logika.

Mirtinas pavojus

Visi laukiame iš jaunimo kylant naujų idėjų, kurios sujudintų lietuviškuosius vandenis, suskaldytų ledus ir pajudėtų veikimo ir laimėjimo kryptimi. Tačiau miegantiems ir smagumų ieškantiems negimsta naujų idėjų, kurios reformuotų jauną žmogų ir paskatintų jį į idealų viršūnes. Laimėjimų džiaugsmas suteikiamas tik veikiančioms ir giliai gyvenimo prasme susirūpinusiems.

Pro pramuštas gyvenimo skeveldrų skylės stipria srove bėga vanduo į lietuviškos kultūros pilį. Būtų laimė, kad mūsų išgąstis būtų tik nesveikos fantazijos padarinys, o ne mirtino pavojus nujautimas.

DARBAS NAUJOJE SANTVARKOJE (II) *P. DAUGINTIS, S. J.*

RAĖJUSI kartą rašėme, kad iš darbo būtinumo gyvybės išlaikymui seka kiekvieno žmogaus teisė į darbą, todėl ir teisė į atlyginimą, pakankamą šeimos pragyvenimui. Kaip bus su atlyginimu už darbą jau seniau minėtoje naujoje ūkiškai socialinėje santvarkoje? Ar jis visados bus pakankamas? Kaip bus išreikalaujamos teisingos algos?

Reikia žinoti, kad teisinga alga yra ta, kuri turi būti mokama pagal darbo našumą esamose sociališkai ūkinėse sąlygose. Todėl naujojoje santvarkoje algos mokėjimas ir darbo sutartys bus vykdomos pagal individualinę ir socialinę teisingumą.

Individualinis teisingumas reikalauja duoti tiek, kiek kitas davė. Tai reiškia, kad darbdavys turi tiek algos duoti, kiek darbininkas jam padarė

naudos. Nauda pirmiausia priklauso nuo darbininko darbo našumo. Pagal darbo ir gaminių rūšį suteikta nauda įvertinama arba akordiniu atlyginimu, arba darbo valandų skaičiumi, arba abiejų kombinacija. Modernusis mokslas ir technika suteikia daug priemonių gana objektyviai ir nešališkai apskaičiuoti darbo našumą.

Sociališkai teisinga alga

Socialinis arba visuomeninis teisingumas reikalauja, kad darbininkui būtų mokama pakankama alga tikrai žmoniškai jo ir šeimos pragyvenimui pagal esamas krašto socialines ir ūkinės sąlygas. To jau seniai reikalavo popiežius Leonas XIII savo socialine "Rerum Novarum" enciklika. Iš naujo tai iškėlė Jonas XXIII "Mater et Magistra" enciklika.

Prie pragyvenimui būtinos arba minimalinės algos priklauso ir šeimos priedai pagal vaikų skaičių. Mokėjimas darbininkui bent minimalinės algos yra svarbi teisingumo pareiga. Tai nepažeistinas ir šventas dalykas, kaip ir darbininko gyvybė. Juk tik iš algos darbininkas gali išlaikyti savo ir savo šeimos gyvybę. Todėl jo pažeidimas šaukiasi dangaus keršto, ir tas kerštas anksčiau ar vėliau yra įvykdomas vienu ar kitu būdu tiek atskiriems darbdaviams, tiek visai jų klasei. Tik prisiminkime jų likimą revoliucijų ir sukilimų metu už geležinės uždangos.

Socialinis teisingumas reikalauja taip pat mokėti tokią algą, kuri leistų darbininkui gyventi maždaug tokioje pragyvenimo aukštumoje, kaip gyvena kiti visuomenės sluoksniai. Juk visų krašto sluoksnių ūkinė veikla sudaro vieną didžiulį krašto ūkį, ir visi gyvena iš to bendruomeniškai vykdomo darbo vaisių. Sociališkai visi žmonės yra lygūs: tiek darbdavys, tiek jo dar-

bininkas. Tačiau tuo visiškai nenorime skelbti ūkinės lygybės, kuri yra negalima dėl nevienodų talentų ir nevienodo darbštumo.

Todėl tiek socialinė demokratija, tiek naujoji santvarka reikalauja palaužti turtingųjų ir miestiečių sau paverttą išsimokslinimo monopolį. Kiek gabių darbininkų vaikų turėjo atsiskaityti aukštų ir gerai apmokamų vietų tik dėl to, kad negalėjo įsigyti profesinio išsilavinimo. Užtat ir darbininkų klasei turi būti sudarytos sąlygos įsigyti gerą bendrąjį ir profesinį išsilavinimą tiek mokamų algų, tiek nemokamų mokyklų ir stipendijų dėka.

Teisingos algos išreiklavimas

Tačiau išreiklauti tokią individuališkai ir sociališkai teisingą algą paskiram darbininkui yra labai sunku. Dabar jau sudaromos kolektyvinės darbo sutartys visos darbininkų grupės ar sindikatų. Bet mažesnių darbininkų grupių ir sindikatų vadovams sunku teisingai orientuotis darbo rūšyse ir kategorijose bei darbo rinkoje. Sunku jiems žinoti, ar darbo rinkoje yra darbininkų stoka, ar perteklius. Sunku jiems nustatyti ir tikrąją savo įmonės, ūkio šakos ir viso krašto ūkinę padėtį. Tuo labiau jiems neįmanoma pramatyti jos ateitį. O nuo visa to labai priklauso algų aukštumas.

Dėl šių ir kitų sunkumų darbo sutartimis teisingų algų nustatymui reikia jiems patarimų, nurodymų ir normų, duodamų visai nešališkų to dalyko žinovų. Tokiais paprastai nebus nei sindikatų sąjungos vadovai, nei partijų vadai, nei valdžios pareigūnai. Juos gali pateikti tik tos ūkio šakos ar profesijos žmonių išsirinkti profesinių atstovybių ar ūkinių savivaldybių atstovai. Šie žmonės yra ir savo ūkio šakos žinovai, ir prityrę biznio reikalu-

GIEDRĖ JANKONYTĖ — ŽUMBAKIENĖ

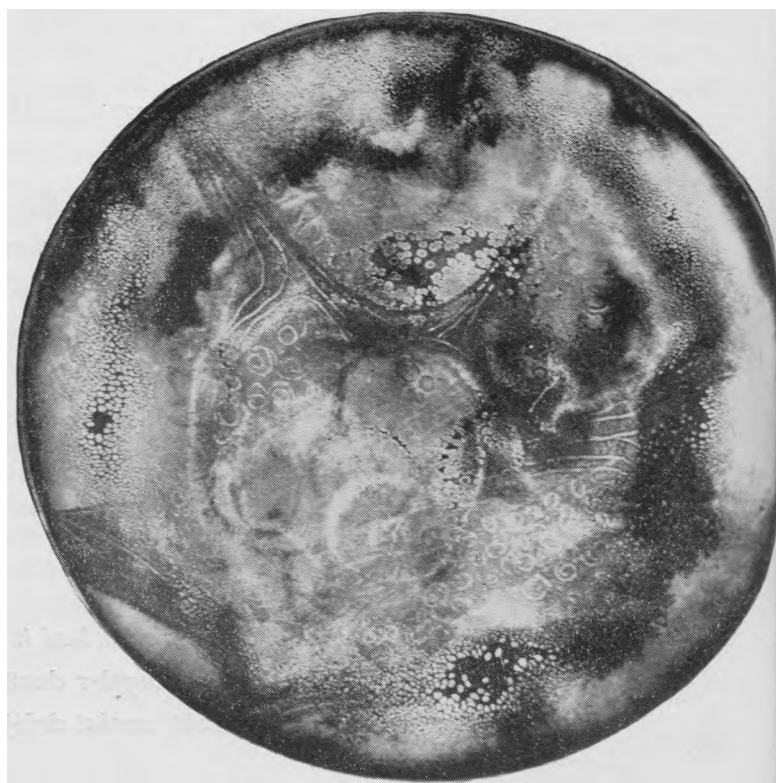
Dailininkė Giedrė Žumbakienė gimė Šilalėje 1940 m. birželio mėn. 24 dieną. Atvykusi į Ameriką, baigė Harper gimnaziją ir studijavo meną St. Xavier kolegijoje, kurią baigė bakalauro laipsniu. Vasaros metu dar lankė Čikagos Meno Institutą. Su savo kūriniais yra dalyvavusi dviejose bendrose St. Xavier kolegijos parodose (1961 ir 1962 m.). Taip pat dalyvavo Todies galerijos parodoje, Glencoe, Illinois, ir Chicago Arts Festival parodoje 1962 m. Yra dekoravusi Newman Club koplyčios altorių De Kalb, Illinois. Dabar dėsto meną šv. Bazilijaus mokykloje, Čikagoje.

•

Naujoji lietuvių išeivija Amerikoje, kad ir negausi savo skaičiumi, tačiau kas kart vis daugiau ir ryškiau sugeba duoti šiam kraštui jaunų intelektualinių pajėgų. Mums džiugu stebėti nuolat didėjančią jaunųjų dailininkų kartą, jau

Atspindžiai (mišri technika)

Dekratyvinės lėkštės (emalis)

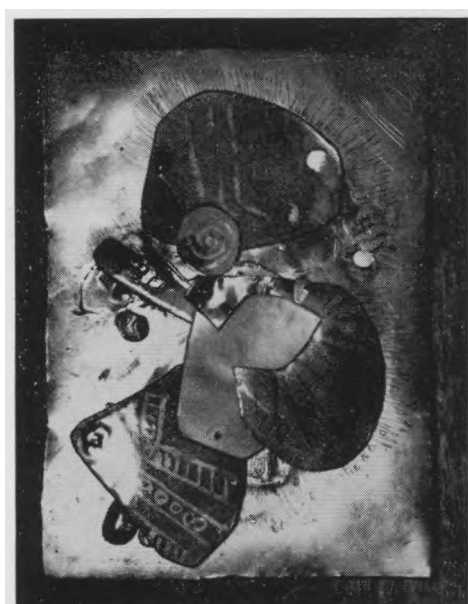
A. Kezio, S. J. nuotraukos

Madona (emalis)

Peisažas (aliejus)

Kompozicija (emalis)

čia užaugusių ir tvirtai įsijungiančių į šios šalies meno gyvenimą. Viena šios jaunos dailininkų kartos atstovių yra ir Giedrė Jankonytė — Žumbakienė.

Savo kūrybinių užsimojimų pradžioje dailininkė yra, tiesa, kukli, bet jos pastangos atrodo rimtos ir nuoširdžios. Jos kūryba pasižymi šakotumu ir aiškiai užakcentuojanti savito stiliaus ieškojimą bei apsisprendimą už tapybines vertybes. Giedrė Žumbakienė tolygiai reiškiasi tapyboje, grafikoje, mozaikoje, emalyje, neminint savitų, išradimų ir įdomių ieškojimų mišrioje dailės technikose.

Mus itin domina jos pamėgtoji emalio tapyba. Dailininkė yra gerai supažinusi su šia tūkstantmečius siekiančia taikomosios dailės technika, ieškodama savoje kūryboje moderniosios mąstysenos įsikūnijimo.

Emalio technika siekia priešistorinius laikus, o baltų kultūros istorijoje ši įdomi taikomosios dailės sritis užima ypatingai svarbią, bet dar neišryškintą vietą. Kodėl ši sena (Baltuose siekianti III ir IV amž. po Kristaus) įdomi technika niekad tinkamai netapo atgaivinta nei nepriklausomoje, nei dabartinėje Lietuvoje, lieka neaišku. Klausimą statome todėl, kad, kaip glazūra keramikoje, taip emalis metalo dirbiniuose turi beveik identiškas savybes. Glazūrinės keramikos tradicija ypač buvo stiprinama Kauno ir Freiburgo (Vokietijoje) taikomosios dailės mokyklose. Galima paminėti du žymius šių sričių atstovus, sukūrusius visiškai savitus forminius stilius, išeinančius virš taikomosios srities ribų, kaip įrodymą, kad taikomoji dailė ne būtinai turi būti "utilitarinė" ir "komercinė". Tie ryškieji vardai — tai Juozas Bakis ir Aleksandra Fledžinskaitė — Kašubienė. Šiuos du dailininkus minime tik todėl, kad abu, skirtingi savo asmenybėmis, lietuviškosios liaudies tradiciją iškėlė iš šiaudinės pastogės, duodami jai modernų fasadą, nesužalodami jos esmės ir dvasios.

Grįždami prie G. Žumbakienės kūrybos ir nepretenduodami į pamoklavimus, drįstume jai pasiūlyti susidomėti ir įsigilinti į turtingą lietuvių liaudies meno kraitį, niekad nespėjusį užsikrėsti miesčioniškumo ir "komerciškumo" bacilomis, pažvelgti į tą gaivalingą mūsų dvasinės gyvybės medį, kurio sultimis maitinosi patys stipriausieji lietuvių dailininkai, neišsizadėdami savo žemdirbiškos kilmės...

Tikiu, nesuklysiu teigdamas, jog ši jauna mūsų dailininkė savo kūrybos pradžioje duoda gerų vilčių būti nuoširdžia lietuviškosios dailės tradicijų tęsėja ir puoselėtoja, kad lietuvių kūrėjo veidas būtų visuomet ryškus ir nemieguistas.

ALGIRDAS KURASKAS

Visos šio numerio užsklandos Giedrės Žumbakienės.

se, turį kritišką žvilgsnį visai krašto ūkinei bei socialinei raidai iš nešališkai surinktų statistinių davinių. Kaip stambių sambūrių vadovai, jie yra atsakingi tiek prieš darbininkus, tiek prieš darbdavius. Reikalui esant, jie gali padaryti būtiną įtaką visai tos ūkio šakos ar net viso krašto ekonominei politikai.

Užtat jie gali teisingai spręsti apie algų, priedų ir socialinių įnašų didumą. Jų sprendimus remis taip pat ir krašto vyriausybė bei viešoji nuomonė. Tokiu būdu teisingumo, bendradarbiavimo ir visų klasių solidarumo dvasioje bus susitariama, kad būtų mokamos teisingos algos, patenkinančios ir darbininką, ir paliekančios pakankamai pelno darbdaviui, kad būtų deramai atlyginta už jo kapitalą bei pastangas ir duotų galimybės sudaryti reikiamų santaupų įmonės tobulinimui.

Socialinio saugumo įvykdymas

Prie sociališkai teisingos algos priklauso taip pat įnašai socialiniam saugumui. Socialinis saugumas — tai kasdieninės duonos užtikrinimas nedarbo, ligos, senatvės ar streiko metu. Ši kiekvieno darbininko teisė kyla iš perkamos duonos būtinumo gyvybės palaikymui ir jo įdėtų pastangų į bendruomeniškai visų vykdomą krašto ūkį. Juk paprastai darbininkas neturi nei produktyvios nuosavybės, nei didesnių santaupų. Tad socialinis visų darbininkų draudimas yra būtinas, ir yra visiškai teisinga iš visų darbdavių ir darbininkų reikalauti įnašų socialinio saugumo kasoms.

Tokį privalomą socialinį draudimą įstatymais ir gyvenimo praktika jau yra įsivedę daugelis pažangiųjų kapitalistinių kraštų. Tačiau naujoji sociališkai ūkinė santvarka pilnam sociali-

nio draudimo įvykdymui reikalauja jo reformos, būtent, visi darbininkai turi būti apdrausti prieš visokius darbo ir gyvenimo pavojus pakankamomis pensijomis ir pačių draudėjų valdomomis kasomis.

Norint šį socialinio draudimo idealą įvykdyti, reikia didelio darbdavių ir darbininkų teisingumo, geros organizacijos, nepaperkamos kontrolės ir valstybės paramos. Tačiau katalikai sociologai reikalauja, kad socialinio draudimo kasos būtų savarankiškos, o ne valstybės valdžioje. Jos pačios tvarkytų savo veiklą, demokratiškai sudarytos iš darbininkų, tarnautojų ir darbdavių atstovų. Tos ūkio ar profesinės šakos atstovybės paruoštų joms statutus bei taisykles ir teiktų moralinę pagalbą.

Valstybė savo įstatymais įpareigojų apdrausti ar apsidrausti visus darbo žmones, duotų pagrindines gaires ir prižiūrėtų socialinio draudimo kasų veiklą bei ypatingais atvejais teiktų joms piniginę paramą. Be abejo, valstybė šiam tikslui turėtų susikurti pajėgias socialinės apsaugos įstaigas. Tačiau didžiausia valstybės parama socialiniam draudimui — tai gera ūkinė ir socialinė politika.

Viską drauge suimant, darbas naujojoje ūkiškai socialinėje santvarkoje būtų vėl pastatytas pirmaujančiom vietomis, panaikinant kapitalo privilegijas ir įvedant pajėgias solidarumo dvasioje veikiančias profesines atstovybes. Tos profesinės savivaldybės arba korporacijos padėtų darbininkams garantuoti teisingas ir pakankamai aukštas algas bei pilną socialinį draudimą. Sveika ūkinė ir socialinė politika drauge su pagrindinėmis reformomis privertų kapitalą ir kitokią privačią nuosavybę atlikti socialinę savo pareigą darbo žmonėms.

KAS YRA TIESA?

ALGIMANTAS KEZYS, S. J.

RISTUS, pašauktas pas savo teisėją Pilotą, jam tarė: "Aš tam gimiau ir atėjau į pasaulį, kad liudyčiau apie tiesą. Kiekvienas, kuris yra iš tiesos, klauso mano balso". Pilotas jį paklausė: "Kas yra tiesa?" Bet nelaukęs atsakymo, paliko Jėzų vieną ir vėl išėjo pas žydus.

Šis trumpas Kristaus ir Piloto pokalbis apie tiesą rado ypatingą atgarsį žmonijos galvosėnų. "Kas yra tiesa?" — tai klausimas, kuris nuolat atgyja religijoj, filosofijoj, literatūroj ir praktiškame kiekvieno gyvenime. Tai klausimas, kuris yra vertas mūsų dėmesio ir atsakymo. Pašaipi gyvenimo ironija lydės tą, kuris, nors ir sugebėdamas paklausti, kas yra tiesa, neturės kantrybės išklausti kompetentingo atsakymo ir nosisukęs išeis laukan, kaip Pilotas.

Yra manoma, kad Pilotas, būdamas Romos imperijos valdininkas, buvo aukšto išsilavinimo žmogus. Nesve-tima turėjo būti jam Romos teisė, istorija, papročiai. Galimas daiktas, kad jis nebuvo visiškai aklas ir kultūriniam Romos gyvenimui — jos menui ir literatūrai. Piloto susidomėjimas klausimais apie tiesą Kristaus tardymo metu bent dalinai įrodo jo filosofinį palinkimą ieškoti tiesos. Bet jo staigus nusigręžimas nuo Kristaus, vos pastatčius tą svarbų klausimą, išduoda tam tikrą pasidavimą skepticizmo įtakai. Pilotas lyg būtų sau sakęs: "Taip, atrasti tiesą yra labai naudinga, bet, deja, iki šiol dar niekam tai nepavyko ir greičiausiai niekad nepavyks. Šis kalbėjimas Jėzus tėra vienas iš keliaujančių

žydų filosofėlių, kuris tariasi žinąs, kas yra tiesa. Bet jeigu leisčiau jam išaiškinti, ir jo žodžiuose tebus vien spėliojimai ir neaiškumai. Ir Pilotas nelaukė Kristaus atsakymo. Jis išėjo laukan pas žydus. Kristus liko vienas, paskenkęs savo mintyse.

Ir mes, gal būt, dažnai stovime prieš Kristų, ir statome Jam tą patį klausimą: "Kas yra tiesa?" Žmogaus gyvenime yra momentų, kada užaina tam tikra abejojimo nuotaika. Ar studijose, ar praktiškame gyvenime dažnai susiduriame su problemomis ar painiomis situacijomis, kurios nori neigti tiesą. Nuskriaustam žmogui gali atrodyti, kad egzistuoja tik melas ir neteisybė. Jaunam studentui, patekus į stipresnius skeptikų vėjus, dingsta anksčiau turėtas pasitikėjimas proto ar tikėjimo galia. Dažnai pamatome, kad tiesa yra slidus, kartais visai neapčiuopiamas dalykas. Jis panašus lyg į laumę vasaros vėjuje — čia paglosto priartėjus, čia vėl dingsta, lyg nebuvus.

Kas yra tiesa? Kur ji? Kas atskleis mums jos paslaptį?

Pilotas buvo ieškojęs tiesos filosofijoje, ir nusivylė. Jis, gal būt, pamatė, kad ir filosofija, ta išminties tarnaitė, nesugeba atskleisti pilnos tiesos. Nagrinėdami pačias dalykų esmes, filosofai tariasi išlukštenę patį tiesos branduolį. Bet ar tame branduolyje glūdi visa tiesa? Kas žino. Ką pasako vienas toks išminčius, tą pataiso ar paneigia kitas. Paprastas žmogus taip ir lieka tamsoj ir nežinojime.

Dabarties žmogus stipriai įtikėjo griežtaisiais mokslais, kaip galutine išmintimi. Šie mokslai su naujais pre-

ciziškais instrumentais kasdien atidengia naujus, lig šiol nepažintus faktus ir dėsnius. Jie veržiasi vis aukščiau į erdves, vis giliau ir giliau į senuosius klodus, įsibrauna į privačius kiekvieno gyvio namus, vis ieškodami tiesos. Tačiau kritiškiau pažvelgus į griežtojo mokslo atrastus davinius, pamatoma, kad griežtojo mokslo žodis nėra jau toks griežtas, kaip kartais atrodo. Jis nuolat kinta, kasmet pasendindamas pereitų metų atradimus ir išvadas. Kinta fizikų teorijos, nuolat patikslinami istoriniai faktai, o persiorientavimui psichologijoje, sociologijoje ar filosofijoje nėra galo. Kur tad tiesa? Gal ji glūdi tarnyboj artimui ir visuomenei? Gal kūryboj? O gal karžygiškoj mirtį už brolio laisvę?

Taip ir ieškoma tiesos. Ne dalinės, bet visos tiesos. Žmogus nerimsta, radęs ribotumą. Jam reikia tiesos be dėmės. Jam reikia tiesos, kurią radęs, neieškotų kitos.

Kreipiamės į Kristų. Lai Jis atsako į šį mūsų klausimą.

Kristaus atsakymas aiškus, tiesus. Jis sako: "Aš esu Tiesa! Aš esu kelias, tiesa ir gyvenimas" (Jono 14, 6). "Aš tam gimiau ir atėjau į pasaulį, kad liudyčiau apie tiesą. Kiekvienas, kuris yra iš tiesos, klauso mano balso" (Jono 18, 37)-

Įkūnytasis Dievo Sūnus liudija apie tiesą, sakydamas, kad Jis pats esąs tiesa. Jis esąs ta tiesa, kuri žmogų gaivina. Ji yra gyvenimas. Jo tiesa, aiški, neklaidinanti. Ji yra lyg kelias per paslapčių pilną pasaulį. Kristaus tiesa — tai ne šios žemės ribota tiesa. Kristus atėjo iš anapus. Jis ten žvelgė pilnutinei tiesai į akis. Atėjęs pas mus, pasakė, ką ten matęs ir girdėjęs. Jis pasakė, kad šalia šio matomo pasaulio yra kitas, nematomas; kad žmogus nėra sukurtas vien šiai žemei, o yra Die-

vo globoje ir turi siekti Dievo kaip galutinio savo tikslo. Jis reikalavo tikėjimo vienu ir triasmeniu Dievu, dangaus ir žemės Kūrėju, Antrojo Asmens įsikūnijimu, žmogaus išganymu, dangumi ir pragaru.

Ši apreikštoji tiesa prašoka ribotąjį žmogaus protą. Jai priimti reikia tikėjimo. Bet tai ne aklas tikėjimas, o tikėjimas kompetentingu liudijimu. Kristus įrodė esąs Dievo pasiuntinys, Dievo Sūnus, pats Dievas. Todėl Jo liudijimas yra patikimas. Jo pagalba mes sužinome tiesą, kurios negalėtume pažinti kitu keliu.

Priimdami Kristaus žodį, mes atrandame galutinį atsakymą į pagrindinius žmogaus klausimus. Jie visi atsiremia į tvirtą pagrindą — Dievą. Ieškodamas tiesos, žmogus sąmoningai ar nesąmoningai ieško galutinės tiesos. O ši tiesa yra niekas kita, kaip Dievas. Jos neradęs, žmogus visada nerims. Kristus mums šią tiesą atskleidė savo dieviškuoju apreikšimu.

"Kas yra tiesa?" — paklausė Kristų Pilotas.

Kristus mielu noru būtų Pilotui davęs savo atsakymą. Bet Pilotas to atsakymo nelaukė.

Jeigu ir mes Kristaus atsakymo neišgirstame, arba išgirstame tik labai silpnai, tai jau ne Kristaus kaltė. Prieš mūsų laisvo apsisprendimo galią Kristus yra, kaip kalinys surištomis rankomis. Jo kalbos galime klausytis arba nesiklausyti. Tačiau jei panorėtume į Jo žodžius nekreipti dėmesio, turėtume nešti ir šito mūsų neigiamo apsisprendimo sankciją — nežinoti atsakymo į mūsų pačių pastatytą klausimą. Ir tai ne vien dabar, bet ir visam laikui. Tad nepamirštini yra kita proga pasakyti šv. Rašto žodžiai: "Viešpatie, pas ką mes eisime? Tu turi amžinojo gyvenimo žodžius" (Jono 6, 69).

B. KRIŠTANAVIČIUS, S. J.

KUNIGAS KARO SŪKURY (V)

(Žmonių medžioklė)

Besitvarkydamas stovykloje, parašiau porą laiškų popiežiaus komisijos vicepirmininkui. Aprašiau, kas dedasi stovykloje, ir prašiau daugiau pagalbos iš Romos.

Visų pirma prašiau T. Faller skubiai užėiti pas maj. Steinhaus ir jam pranešti, kad vokiečiai, nepaisydami susitarimo su Vatikanu ir sąjungininkais, stovykloje laikė amuniciją. Nežinau, kiek jos dar yra, bet čia jai ne vieta. Dangstyti amuniciją karo pabėgėliais yra tikras nusikaltimas.

Antra, maj. Steinhaus turėtų paspausti stovyklos vadovybę, kad ji, išveždama pabėgėlius į Šiaurės Italiją, paliktų stovykloje tas šeimas, kurių vaikai lanko mokyklą. Juk ir tai buvo sutarta.

Trečia, man labai rūpėjo pirmoji Komunija. Kad ją atsimintų vaikai ir tėvai, prašiau komisiją atsiųsti bent trims šimtams vaikų drabužių ir ba-

tų. Drabužiai, ypač mergaičių, turėtų būti paprasti, kad tiktų ir kasdieniam vartojimui. Man pačiam reikėjo antros poros liturginių drabužių, nes, atvykus seselėms, kasdien laikydavau Mišias ligoninėje ir stovykloje. Taisyti ten ir atgal sunkų liturginių drabužių lagaminą buvo neįmanoma. Prašiau taip pat daugiau muilo, pieno, drabužių ir pinigų.

Iš atsakymo pastebėjau, kad komisijos darbas jau gerokai išsišakojęs ir kad Cesano stovykla gali atsidurti antroje ar trečioje vietoje. Sunku buvo ją pasiekti ir dėl sąjungininkų lėktuvų. Kad pagalba nesustotų, pats nuvykau į Romą. Nuvykęs ilgai apie viską išsikalbėjau ir sugrįžau laimingas. Parsivežiau pinigų ir T. Faller žodį, kad stovyklai bus duodama pirmenybė.

Sugrįžęs radau stovyklą gerokai sujauktą. Man esant Romoje, kaip pasakojo seselės, vokiečiai išvežė apie 1.700 pabėgėlių. Jų tarpe buvo 2 mokytojos ir apie 100 mokinių. Tą pačią dieną sąjungininkų aviacija apšaudė koplyčią ir artimus pastatus. Koplyčioje buvo dvi seselės ir dvi mokinių grupės. Niekas nenukentėjo, nes seselės suguldė vaikus prie sienos. Buvo sužeistos tik 4 moterys, esančios netoli koplyčios. Bet į koplyčią, pasak seselių, niekas nebedrįso eiti. To man te trūko!

Atlaikiau seselėms Mišias ir nusi-skubinau pas komendantą paklausti, kodėl išvežė 2 mokytojas ir daugybę mokinių. Jis aiškinosi, kad pabėgėlius atrinko ne jo štabas, bet italų policija. Nuėjau ir į policiją. Ji teisinosi, kad turėjusi skubėti. Buvęs toks sumišimas, kad kitaip pasielgti nebuvo galima.

Kodėl buvo apšaudyta koplyčia, man paaiškėjo vietoje: prie jos stovė-

jo du seni vandens šildytuvai, kurių kaminai atrodė kaip patrankos. Juos Romos miesto savivaldybė atsiuntė užvakar. Tuoju juos paslėpiau sandėlyje, kad lakūnams nebadytų akių. Jie puikiai sekė stovyklą! Po pietų perėjau visus stovyklos namus, ramindamas žmones ir tvirtindamas, kad koplyčios niekas neapšaudys. Paprašiau taip pat seseles, kad 5 valandą demonstratyviai aplankytų koplyčią ir parodytų, kad negresia joks pavojus. Jų pavyzdys buvo labai naudingas. Seselėms einant į koplyčią, prisijungė moterys ir vaikai ir pradėjo tirpti apšaudymo baimė.

Stovykloje radau ir kitą naujieną: fašistai pradėjo surašinėti jaunimą. Daug jo nebuvo, bet kažkam jis rūpėjo. Kai paklausiau Marizą, ką surašinėjimas reiškia, ji paslaptinai atsakė, kad teks pergyventi "nemalonią savaitę".

Toji savaitė prasidėjo kitą penktadienį. Tą dieną, brėkstant rytui, kažkas stipriai pabeldė į mano duris ir šūktelėjo, kad skubėčiau į stovyklą, nes vokiečiai pradėjo medžioti žmones (fanno la caccia). Žmonių medžioklę jau buvau matęs Romoj ir žinojau, kaip ji atrodo. Todėl per 5 ar 7 minutes jau buvau stovykloje. Ją saugojo sustiprinta vokiečių ir italų policijos sargyba.

Stovykloje manęs laukė italų policijos viršila (vienas iš trijų ten esančių) su ilga graudinančia kalba. Jis pradėjo įrodinėti, kad aš, taip sakant, esu tapęs tikru stovyklos tėvu ir dabar turiu rūpintis vaikų likimu. Prie jo prisijungė fašistų grupės vadas, prašydamas gelbėti mano sekretorės pusseserę, su kurią jis draugavo. Jiems atsakiau, kad darysiu, ką pajėgsiu. To jiems, matyt, neužteko. Jie vėl pradėjo kalbėti apie tėviškumą. Jų kalbą,

deja, turėjau trumpinti gana patėviškai, sakydamas, kad dabar brangi kiekviena minutė. Tą jie suprato.

Pasibaigus kalbai, leidaus pas koplyčios sargą. Jis man labai rūpėjo. Bet sargas buvo ramus, nes jo sūnus ir "nebylys" spėjo pasislėpti po altoriumi. Žmonių medžiotojai jo šeimos nelietė, nes vienas stovyklos vokiečių juos išpėjęs, kad šeima priklausanči prie "Vatikano kapeliono personalo". Sargas kitados gyveno Austrijoje ir suprato vokiečių kalbą. Iš vokiečių elgesio spėjau, kad Vatikanas jiems dar šį tą reiškia.

Iš koplyčios nusiskubinau pas Marizą. Ji man pranešė, kad medžiotojai nelietė ir sekretorės. Bet jos paimti ir negalėjo, nes tą dieną su motina ir jaunesniąja seserimi ji buvo Romoje. Stovykloje pasiliko tik vyresnioji sesuo ir pusseserė, fašisto draugė. Nežinau, ar Mariza apsiriko, ar melavo. Kaip ten bebūtų, abi buvo laisvos. Marizai pasakiau, kad "nebylys" yra saugus po altoriumi.

Perėjęs beveik visą kratomą namą, radau ir žmonių medžiotojus. Jie buvo du: kapitonas Wehrlein ir jo padėjėjas. Juos lydėjo du stovyklos vokiečiai, kareiviai. Kapitonui ir padėjėjui prisistačiau kaip Vatikano atsiųstas kapelionas. Pasisveikinęs atsiprašiau, kad pasirodžiau ne "formoje" (buvau nesiskutęs ir skubėdamas užmiršau užsidėti kunigo apykaklę). Paskui apgailestavau, kad jiems pavestas toks nemalonus ir nedėkingas uždavinys. Jie man pritarė. Abiem padėkojau, kad nelietė mano "personalo". To "personalo" yra ir daugiau, nes turiu virš 300 mokinių ir keliolika mokytojų. Visos mokytojos turinčios mano pažymėjimą. Pagal susitarimą su vokiečių štabu Romoje jos turi pasilikti stovykloje. Be jų negalėčiau atlikti užda-

vinio, kurį pritariant štabui, man pavedė Vatikanas. Pagyriau kapitoną Teuber, su kuriuo man buvo malonu bendradarbiauti.

Kapitonas Wehrlein, išklauses iki galo, pradėjo girti mano vokiečių kalbos mokėjimą. Paskui jis paprašė, kad nuraminčiau pabėgėlius. Jis turįs surinkti stovykloje 1.000 darbininkų Vokietijai, bet ten jiems būsią geriau negu stovykloje. Vokietijoje galėsią išmokti ne tik kalbos, bet ir amato. Pasibaigus karui, parvažiuosią namo su krūva pinigų.

Deja, čia mudviejų nuomonės pradėjo išsiskirti. Atsakiau, kad surinkti 1.000 darbininkų visiškai neįmanoma. Vyrų jau atrinkti 3 ar 4 kartus darbams Anzio Nettuno fronte, o darbininkos moterys Vokietijai. Stovykloje liko tik seniai, vaikai ir ligoniai. Juk tai gerai žino ir stovyklos štabas. Vėl pareiškiau Wehrlein užuojautą, kad vyresnieji, nepažindami padėties, pavedė jam neįmanomą uždavinį. Du stovyklos vokiečiai kareiviai, stovėję šalia mūsų, man pilnai pritarė. Pradžią atrodė neblogo. Dabar reikėjo palaukti, ką jie darys toliau. Tuo tarpu norėjau laikyti fašistui duotą žodį. Mat, jei medžiotojai užsispirs surinkti 1.000 darbininkų, tuokart paims jo draugą ir sekretorės seserį. Todėl, atsisveikinęs su medžiotojais, nutariau paslėpti jas ligoninėje.

Laimingai pasiekęs ligoninę, paprašiau itales, kad stebėtų pro langą, ar negrįžta ambulansas iš Romos. Kai

sugrįš, tegul išpėja visus, kas dedasi stovykloje. Visos darbui tinkamos mergaitės tegul pasilieka ligoninėje. Jos gali tapti "slaugėmis" ar "ligonėmis", kol praeis pavojus.

Po pusvalandžio vėl buvau stovykloje. Dabar vokiečiai kratė kitą namą. Einant į jį, mane apspito moterys, prašydamos gelbėti suimtas dukteris. Paaiškėjo, kad jų tarpe buvo ir 3 mokytojos. Nors jos rodžiusios mokytojų pažymėjimus, bet vokiečiai jų nepaisė. Iš to man buvo aišku, kaip žmonių medžiotojai žiūri į "Vatikaną" ir į sutartį su štabu, kurią anksčiau taip pabrėžiau.

Nieko nelaukdamas, nuėjau pas Wehrlein ir jam pasakiau, kad, tur būt, per apsirikimą paimtos 3 mokytojos. Tą klaidą reikia atitaisyti, nes man būtų labai nemalonu pranešti Vatikanui, kad sutartis per kareivių neapdairumą buvo sulaužyta.

Kapitonas gerokai sumišo ir tarė, kad klaidą reikėtų iširti. Prižadėjo tuo reikalu pasikalbėti už valandos. Sakėsi labai apgailestaujęs, kad dabar neturįs laiko, nes dar daug namų turįs "persukuoti" (abkämmen). Tuo tarpu aš galįs raminti pabėgėlius ir suimtas mokytojas, esančias tokiam ir tokiam name už stovyklos.

Palikęs kapitoną ir pergaltvojęs jo elgesį, supratau, kad derybų keliu nieko nelaimėsiu. Kažkoks jausmas man sakė, kad reikia gelbėti mokytojas, nelaukiant jo sutikimo. Tą jausmą sustiprino tos pačios moterys, kurias su-

tikau, eidamas pas kapitoną. Dabar jos taip graudžiai šaukė pagalbos, kad negalėjau atsispirti. Dvi ar trys senutės, atsiklaupusios ant žemės, išikabino į mano rūbus ir kukčiodamos prašė padėti. Nors jas raminau, kad darysiu, kas įmanoma, bet jos, tarsi negirdėdamos mano žodžių, vis kartojo savo prašymą. Matydamas, kad su skausmo palaužtom motinom nesusi-

kalbėsiu, šiaip taip nuo jų atsiplėšiau ir leidaus pas suimtasias.

Mergaites saugojo italų policija ir du vokiečiai kareiviai. Vienas stovėjo prie vartų, antras prie kambario durų, už kurių girdėjosi verksmas. Pirmajam pasakiau tik gerą dieną, antrajam paaiškinau vizito tikslą: atėjau pasiimti 3 mokytojas, kurios čia patekusios per klaidą. Apie tai (sakiau jam), esu kalbėjęs su kapitonu Wehrlein.

Kalbėti tikrai kalbėjau, bet neskakiau, kokie buvo to pokalbio rezultatai. Tačiau vokiečiui to užteko. Jis atrakino kambarį ir leido eiti pas suimtas mergaites.

Pamačiusios mane, mergaitės apri-mo. Jų galėjo būti apie 20. Joms pasakiau, kad tuo tarpu galiu išvaduoti tik mokytojas. Bet stengsiuos ir kitoms padėti. Atrenkant mokytojas, pastebėjau,

kad jos buvo keturios. Prie vienos mokytojos taip prikibo jos sesuo ar puseserė, kad jokių būdu nenorėjo skirtis. Kadangi ji nebuvo mokytoja, nežinojau, ką daryti. Pagalvojęs apsisprendžiau paimti ir ją, siūlydamas jai tapti mokytoja.

Vedant mergaites į koridorių, vokiečiai mane sustabdė ir pastebėjo, kad norėjau pasiimti tik 3, o dabar turėjau 5. Atsakiau, kad buvau klaidingai informuotas. Užtikrinau, kad visos 5 buvo mokytojos. Jis nedarė jokių kliūčių. Uždarant duris, dar spėjau įduoti rožančių pasiliekančioms. Prašiau, kad pasimelstų.

Antras sargybinis, pamatęs mane su mergaitėmis, krustelėjo ir tarsi norėjo mane sulaikyti. Bet ašėjau tiesiai prie jo, lyg manęs tai neliestų. Priėjęs paprašiau cigaretės. Sakiau, kad tos "ožkos" mane taip išnervino, jog labai norėčiau užrūkyti. Deja, savo cigaretės palikau namie.

Cigaretės ir jis neturėjo, bet pasiūlė tabako ir popieriaus. To man užteko. Deja, neturėjau nė degtukų. Tačiau jis buvo ir čia paslaugus. Už viską gražiai padėkojęs, leidaus per vartus, sakydamas kareiviui, kad vedu į stovyklą mokytojas, kurios čia patekusios per klaidą.

Laimingai pravedžiau mokytojas ir pro antruosius stovyklos vartus. Kai atsidūriau ligoninėje, paprašiau jas slėptis kviečiuose kitoje kelio pusėje, nes paversti ir jas "slaugėmis" ar "ligoniais" būtų buvę neprotinga. Prašiau atsilipti tik į mano balsą. Mergaitėms po vieną sprunkant į kviečius, galėjau pradėti laikyti Mišias.

Per pusryčius pasitariau su seselėmis, ką toliau daryti. Jos man patarė nebesirodyti vokiečiams, nes jie mane suimsią. Tačiau jų argumentai manęs kažkodėl neįtikino. Tiesa, kapi-

tonas Wehrlein jau parodė, kad nenori paisyti susitarimo su vokiečių štabu, bet, antra vertus, sakydamas, kad reikėtų įvykusia klaidą ištirti, kalbėjo dviprasmiškai. Savo elgesį galėjau apginti pabrėždamas, kad aš ne tik klaidą ištyriau, bet ją ir atitaisiau. Kadangi jis prašė užėti, negalėjau jo vengti, nes būčiau parodęs, kad esu kaltas. Reikalui esant, mane galėjo užtarti komendantas ir Mariza.

Einant į stovyklą, mane lydėjo dvi seselės, prašydamos grįžti atgal. Jų prašymas nepalengvino mano žingsnių. Tačiau tas pats balsas, kuris mane anksčiau ragino pastatyti vokiečius prieš įvykusį faktą, dabar sakė, kad reikia eiti iki galo. Paprašiau tad seseles, kad grįžtų namo ir pasimelstų.

Prie stovyklos vartų mane pasitiko italų policijos viršila ir padavė mergaičių sąrašą, kurias, jo nuomone, turėčiau gelbėti iš vokiečių nagų. Atsimenu, kad tame sąrašė buvo viena suimta mergaitė, kurios motina, 70 metų senutė, buvo liguista. Mergaitė buvo vienintelis asmuo, kuris ją rūpinosi. Panašių, kad ir ne taip nelaimingų, atvejų buvo ir daugiau. Su tuo sąrašu nuėjau pas žmonių medžiotojus ir radau juos užkandžiaujančius. Pamatęs, kad jie valgo sumuštinčius ir neturi kavos, pasiūliau kapitonui nusiųsti į ligoninę koki kareivį, kuriam seselės įduos kavos arba bent kondensuoto pieno. Padėkojęs kapitonas mano pasiūlymą priėmė. Dabar jam parodžiau suimtų mergaičių sąrašą ir paprašiau, kad jas paleistų. Kapitonas erzliai atsakė, kad aš jau ir taip pasiėmęs penkias. Savo elgesį pateisinau, cituodamas jam jo paties žodžius, kad "reikėtų tą klaidą patikrinti". Nuėjęs pas suimtasias, taip jam dėsciau toliau, radau tikrai įvykusią klaidą ir tą klaidą atitaisiau. Dabar

man būtų labai malonu, kad jis peržiūrėtų pateiktą sąrašą, nes jame yra daug mergaičių, kurias būtinai reikėtų palikti stovykloje. Nelaukdamas jo atsakymo, pradėjau aiškinti sąrašo turinį. Kalbėjau įtikinančiai, nes pats šventai tikėjau, kad išvežimas bent kelių mergaičių būtų tikras nusikaltimas žmoniškumui. Kur abejoju, sakiau, kad abejoju; kur buvau tikras, kalbėjau nedviprasmiškais žodžiais. Kalbėdamas mačiau, kad mano žodžiai kai kur pataiko. Kalbą užbaigiau sakydamas, kad man bus tikrai malonu pranešti Vatikanui, kad mano žodžiai rado gerą atgarsį kapitono širdyje.

Atrodo, kad pastaba apie Vatikaną ir kapitono širdį nulėmė mudviejų rungtynes. Kapitonas atsistojo, padavė man ranką ir prašė užėti 5 valandą. Nors jutau, kad jis svyravo dėl pateikto sąrašo, bet apie 5 mokytojas jau nebeužsiminė nė vienu žodžiu. Šią tą laimėjau.

Išėjęs lauk ir atsipeikėjęs, prisiminiau, kad stovyklos gydytojai tikrina suimtųjų sveikatą. Ten pasukau dabar savo žingsnius. Ko nelaimėjau pas vokiečius, gal laimėsiu per gydytojus. Juk jie buvo italai.

Neapsivyliau. Vos tik užsiminiau, kad pas visus galima rasti daug ligų ir negalavimų, jie linktelėjo galvą. Paprašiau, kad visos mokytojos būtų atleistos, kaip netinkamos darbams Vokietijoje.

Į ligoninę grįžau kaip apsvaigęs. Sutikęs vyresniąją, keliais sakiniiais papasakojau, kaip pasibaigė pirmas medžioklės ir rungtynių su vokiečiais aktas. Antras aktas turėjo prasidėti 5 valandą po pietų. Jis, mano išmanyimu, turėjo būti laimingesnis, nes, kaip sako mūsų priežodis, "prūsas po pietų kvailas".

PR. ALŠĖNAS

PRARASTI MERGAIČIŲ METAİ

Važiuojant po pietų į darbą ir laukiant autobuso, visuomet tenka matyti būrius moksleivių, berniukų ir mergaičių, pasibaigus pamokoms, grįžtančių namo. Ypač atkreipia dėmesį kai kurios jaunos mergaitės, gimnazistės. Kokios jos vargšės! Tai tikrai pasigailėjimo verti sutvėrimai! Jaunos, dar vos pradedančios pražysti, tartum gėlės, bet jau pradedančios ir nuvysti. Tiesiog baisu žiūrėti, kaip kai kurios jų atrodo. Štai jaunutė, kokių 14 ar 16 m. mergaitė. Gražiai išaugusi, bet pati save taip sudarkiusi, kad net gaila į ją žiūrėti. Plaukai, pirmiau buvę juodi, dabar rudai nudažyti. Kadangi dažymas nebekartojamas, tai jie pusiau rudi, pusiau juodi. O sušiaušti — tartum netvarkinga šiaudų kupeta. Akys — ašarojančios nuo dažno blakstienų ir antakių pešiojimo bei dažymo. Lūpos — suskirdusios, pasenusios, be

jokių gyvybės ženklų. Tai taip pat nuolatinio dažymo pasekmės. Dar už metų, kitų toji jaunutė mergaitė jau atrodys, kaip senyva moteris.

Čia perduosiu sutrumpintą vertimą iš "Our Sunday Visitor", kur ta pačia tema rašo sesuo Marija Emanuelė, S. C.

* * *

Rimta mažutė mergytė stovėjo šalia rožių krūmo ir stebėjo raudoną pumpurą, besiruošiantį pražysti, bet dar užsidariusį. Tai buvo malonus reginys. Tačiau mergytė, žvelgdama į pumpurą, bet kartu ir į tolėliau esančias jau pražydusias rozes, nebeturėjo kantrybės. Jai buvo tiesiog pikta; kodėl anos rožės žydi, o šita dar ne? Ji, paėmusi rožės pumpurą į rankutes, drauge su visa krūmo šakele, ėmė kratyti, tardama: "Skubėk, kodėl tu dar nežydi?" Tas kratymas ir tie raginimo žodžiai, žinoma, nieko nepadarė. Pumpuras vis tiek nepražydo...

Staiga mažytės mergaitės piršteliai susmigo į raudonąją pumpuro širdį ir atidarė ją saugojusius lapelius. "Štai", aiškino nudžiugusi mergaitė, "ir tu dabar esi tikra gėlė, ir tu žydėsi, kaip anos!"

Po dviejų dienų mergytė vėl atėjo prie to paties rožių krūmo. Bet, deja, ką ji ten rado — jos maža galvelė negalėjo nei suvokti, nei perprasti: jėga išskėstasis pumpuras buvo nujuodavęs, negražus, negyvas...

Tai prasmingas pavyzdys šių kraštų jaunų mergaičių gyvenime. Kai rugsėjo mėnesį suplūsta į mokyklas mokiniai, toji straipsnio autorė dažnai pagalvojanti apie aną per greitai prievartą išskleistą rožės pumpurą... Mergaitės dar visiškai jaunutės, vos 13 ar 14 m. amžiaus... Jų šimtai pasimeta klasių koridoriuose, gatvėse, gyvenime. Žinoma, ačiū Dievui, ne visos. Kai

kurios jų žino, kas esą ir ko siekia. Bet daugelis, atrodo, nežino.

Tų gerųjų, žinančiųjų, kas jos yra, vasariškos suknelės gražios ir kuklios, visiškai pritinkančios "jaunai panelei". Nematyti nei jų plaukų dažymo žymių, nei nagų lakavimo, nei kokių nors figūrą ryškinančių priemonių. Kai kurios jų kuklios ir nedrąsios, kitos gal daugiau kalbios, bet visos geraiširdės, kupinos švirių ir nekaltų jausmų. Tai gražaus gėlyno pumpurai, kurie išsiskleis Dievo nustatytu laiku. Savo malda mes jas lydime, kad jos tikrai natūraliai skleistųsi ir pražydėtų, baigtų gimnazijas ir žengtų į laimingą bei garbingą moterystės gyvenimą, jei Dievas taip norės.

Bet nemaža dalis yra ir tų "pumpurų", kurių lapeliai nekantriais pirštais per anksti draskomi ir skleidžiami. Apie tai net gaila kalbėti. Ir kodėl jos pačios, savo noru, atsisako gražiausių vaikystės dienų, jėga savo vaikystę stumdomos į suaugusiųjų rėmus? O kad jos suprastų, kaip jos save skriaudžia!

Daug kas ir iš šalies stumia tas mergaites į per greitą subrendimą. Ilgus metus aukštesniosiose mokyklose mokytojavusi, autorė sakosi daug kartų pastebėjusi, kad daugelio mergaičių vyresniosios seserys, o kitų net motinos nori kaip galima greičiau matyti mergaitę suaugusia, tikrą "jauną damą", nežinodamos ir nesuprasdamos, kokios dažnai būna liūdnos pasekmės, nelaiku išskleidus jauną pumpurą.

Žiūrėk, dar visiškoj vaikystėj viena ar kita mergaitė, sesers ar motinos skatinama, pradeda sekti visokiausias madas, visai nepritaikytas savo amžiui. Vyresniosioms "patarėjoms" labai rūpi jaunos mergaitės plaukų sudėjimas, figūra ir pan., bet kur visa tai nesubrendėlę nuveda, tai tik vė-

liau pamatoma, tačiau rasti kelią atgal kartais jau būna per vėlu.

Kartais tokia "dama", dar vos baigusi pradžios mokyklą, ateina į gimnaziją jau išbandžiusi visas madas: dažytais plaukais, numeistrintomis "pagal reikiamus šešėlius" akimis, dažais apkrautomis lūpomis, ilgais, mėlynos ar sidabrinės spalvos laku nublizgintais nagais.

Ji turi savo televizijos aparatą, tranzistorinį radiją ir patefoną. Jau ji didelė kino ir madų žurnalų specialistė. Jos skaitymai, kalbos ir mintys sukasi tik apie kūno grožio kultą, apie ankstyvą meilę ir romansus.

Tokio jau minėto vyresniųjų seserų, motinų ir draugių indoktrinavimo dėka kartais net ir katalikiškas mokyklas baigusi mergaitė pasako nematanti nieko blogo kai kuriuose jaunai mergaitei tikrai netinkančiuose dalykuose. Ir jeigu klasės auklėtojas, kapelionas ar kuris nors mokytojas drįsta į tai įsikišti ir pareikšti Bažnyčios ar tikrojo auklėjimo nuomonę, tai tokia "jauna panelė" išverčia savo dažytas blakstienas ir saldžiai taria: "Mano motina tai leidžia!" Tuo viskas turi ir baigtis...

Šitas čia aprašytas mergaitės vaizdas nėra perdėtas. Tokių "pseudosofisčių" galima pamatyti kiekvienos gimnazijos koridoriuose. Mokyklų vadovybė čia nedaug ką gali padaryti. Mes stengiamės, mokome, perspėjame, bet nepasiekiame tai, ko norime. Mokytojai negali pasiekti savo auklėtinių už mokyklos ribų.

Nors ir labai smarkiai užkrėstoje aplinkoje gyvenant, gal būtų galima pasiekti geresnių rezultatų, jeigu tinkamus jaunimo auklėjimo metodus vieningai taikytų ir tėvai, ir mokytojai, jeigu vieni negriautų tai, ką kiti stato.

PANEGIRIKA KUN. A. MILUKUI

Lietuviškų knygų rinkoje pasirodė naujas gana stambus veikalas — kun. A. Miluko monografija. Išorinai veikalas gana gražiai atrodo, bet ji sugadina neribotai perdėtas kun. A. Miluko aukštinimas, niekinant kitus, ne mažiau garbingus mūsų išeivijos vadus, kurių daugelio nuopelnai yra tikrai dideli mūsų tautai. Kai kuriuos tokius kunigus autorius išvardina ir neteisingai kaltina, jog jie persekioję kun. Miluką. Štai tų kunigų pavardės: A. Kaupas, J. Kasakaitis, J. Kaulakis, J. Inčiūra, S. Pautienius, V. Dargis, P. Abromaitis, J. Dumčius, B. Žindžius, J. Kuras, J. Kelesinskis, A. Pankauskas, A. Šaulinskas, J. Dielininkaitis, prel. K. Urbanavičius, A. Kaminskas, A. Staniukynas, V. Varnagiris, M. Kriaučiūnas, E. Stefonovičė, V. Vizgirda, J. Klanauskas. Daugelio šių garbingų kunigų nuopelnai yra ne mažesni už kunigo Miluko.

Knygoje pripasakota tiek nebūtų dalykų ir pasakų, keliant kun. Miluką į antžmogius, kad žinančiam faktus koku net ir skaityti. Toks perdėtas kun. Miluko liaupsinimas, drauge niekinančiai įtarinėjant kitus kunigus, būk jie kun. Milukui prieštaravę iš pavydo, toli gražu, neatitinka tikrovės. Toks istorinių faktų

klastojimas nedaro garbės nei autoriui, nei kun. Milukui, nei šios monografijos leidėjams. Veikalas yra žemiau kritikos. Autorius labai negražiai apvyklė geraširdžius monografijos rėmėjus ir kun. Miluką išstatė pajuokai.

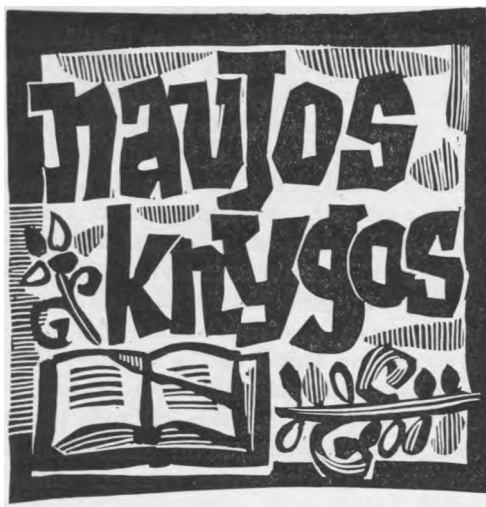
Kun. A. Miluko nuopelnai knygų ir brošiūrėlių leidime yra dideli. Jo darbai apie jį patį daug rimčiau ir iškalbingiau pasako negu Vlodo Mingėlos panegirikos. **Redakcijos prierašas.** Šių metų birželio mėn. numeryje buvome idėję minėtos knygos recenziją. Dabar dedame vieno mūsų skaitytojo laišką. Jis kun. Miluką gerai pažinojo ir tais laikais dirbo (ir dabar tebedirba) lietuvišką darbą. Gavę šį laišką, pasiteiravome ir pas kitus asmenis, pažinojusių kun. Miluką. Visi teigia, kad jo nuopelnai lietuviškosios spaudos puoselėjime yra tikrai dideli, bet taip pat priduria, kad jis turėjęs ir žmogiškų silpnybių. Tad šį laišką ir dėjome dėl to, kad primintume įvairių biografijų ir monografijų rašytojams, jog negera yra kuri nors asmenį į antžmogius kelti, visai neminint ir jo žmogiškų silpnybių. Toks aprašymas nebūna objektyvus, ir aprašytas asmuo tampa kažkokia negyvenimiška ir kitiems sekti neįmanoma būtybe. Daug simpatiškesnis, gyvenimiškesnis ir sektinesnis būna toks asmuo, kuris aprašomas natūraliai, objektyviai, taip, koks jis iš tikrųjų gyvenime buvo.

J. K. TAUTMYLA

“LAIŠKŲ LIETUVIAMS” LIETUVIŠKUMAS

Teko spaudoje skaityti, kad kai kurie asmenys mano, jog “Laiškai Lietuviams” tampa vis mažiau lietuviški, nes viršelyje žodis “Lietuviams” dedamas vis mažesnėmis raidėmis. Kai kurie mano, kad gal ateityje tas žodis bus visiškai išleistas, ir šis gražus lietuviškas žurnalas bus taikomas ne tik lietuviams, bet ir kitataučiams. Būtų malonu išgirsti Redakcijos paaiškinimą.

V. B.

ALĖ RŪTA

BALĖS VAIVORYTĖS

“NARDŽIO PULKAS”

Šiais gerų skaitinių jaunimui bado laikais Saleziečiai užsimojo gražiam ir vertingam darbui: duoti tremties jaunimui visą biblioteką. Jų spaustuvė Italijoje išleido jau eilę spalvingų paviršiumi ir literatūrinių - pedagoginių turinių knygų ir knygelėlių, kurios, nebrangios nusipirkti, yra tikra dovana jaunam lietuviui.

Tų leidinių tarpe neseniai pasirodė ir Balės Vaivorytės nemaža apysakėlių knyga, pavadinta “Nardžio pulku”. Balė Vaivorytė (Petronėlė Orintaitė - Janutienė) yra jau davusi eilę vertingų knygelėlių jaunimui. Autorė, būdama pedagogė ir apysakų - romanų suaugusiems gabi rašytoja, labai atidžiai parenka jaunam skaitytojui temas ir dar atidžiau jas literatūriškai atskleidžia, su psichologiniu nuoseklumu ir gyvu, sultingu, vaizdžiu

Redakcijos paaiškinimas. Yra įvairių žmonių, įvairiai suprantančių lietuviškumą ir įvairiais matais jį matuojančių. Tą pat matome ir kitose srityse. Pavyzdžiui, yra tokių asmenų, kurie kito žmogaus tikėjimą matuoja jo rožančiaus karoliukų didumu.

stiliumi bei tyriausia lietuvių kalba. Užtat jos jaunimui skirtos knygos yra visokeriopa naudingos ir patrauklios skaityti.

Toks yra ir “Nardžio pulkas”. Šioje pusantro šimto puslapių knygutėje autorė išgyventai atpasakoja keletą “didelių” Suvalkijos kaimo vaikų nuotykių; vaikų pulko, kuriam vadovauja narsus ir geras berniukas Nardis. Tie nuotyčiai aprašyti vaizdžiai, su meile ir sukeliant vaikų smalsumą, taip kad mažiesiems skaitytojams visi anie atsitikimai gali atrodyti dideli ir be kabučių. Be to, iš tų mažų nuotykių galima pasidaryti dideles išvadas, nejučiomis vaikus pamokančias, galinčias turėti įtakos visam jų gyvenimui.

Iš gyvenimiškų nuotykių Nardžio pulkas pats pasidaro logiškas išvadas, kad svetimų vaisių geriau nevogti, kad mokytis ir kitiems mokytis padėti yra garbės reikalas, nes neišmanėliu gali būti bet kas, kad mokyklos griežta tvarka ir kiti jos vargai apsimoka, nes ten randi kažką nepaprasto, kas patenkina smalsų protą, ir taip toliau.

Šioje knygoje jaunas skaitytojas randa mįslių, pasakų, dainelių, istorijos, protą įtempiančių klausimų. Čia yra jaučiama žmogui pagarba, silpniesiems meilė, gyvulėliams užuojauta ir globa. Bet visa tai iš skaitytojo vaizduotės autorė išgauna ne dirbtiniu būdu, ne pamokslavimu, įkyriais monologais, bet iš literatūrinio vaizduojamų veikėjų atspindžio, iš jų darbų, nuotykių, nelaimių, apsigyrimų, džiaugsmų ir iš natūralaus jų apsisprendimo gėriui.

Labai gražiai ir vaizdžiai aprašoma Suvalkijos gamta, išorinė vaikų išvaizda, jų nuotaikos ir mąstymai. Pavyzdžiui — bent kelios trumputės citatos:

— Dailiai gelsta nokdami linai, brandindami svarias galvutes, o bulvių virkščios bejėgiškai kniumba į dirvą, tartum apglobdamos žemę besiilsintį savo vaisių.

— Jis buvo tylus, kaip vienišas kačiukas...

— Kva kva kva! — prajunka palaidu džiaugsmu visa mokyklos menė, kad net suglerę valdiški langai žvanga.

— Vienas mažiulis blioė lopšyje, kitas, neką už gaidį didesnis, plento pagrioviu vištas vaikėsi ir su kačiukais ritinėjosi.

— Nardis kumštelėjo mergaitėms: teisingitės! tai jūsų amatas! O jis tuo metu dairėsi į suolus: juk iš veido lengvai pažinsi tą nevidoną, kuris jiems su lieptu kiaulystę iškretė.

Knygoje apstu gražių, retų žodžių, kurių platesnis paaiškinimas duotas knygos gale.

LIUDA GERMANIENĖ

MOKYMASIS MOKYTIS

Niekas Amerikos mokslinėse institucijose neturėjo tiek daug perversminės įtakos, kaip nauja J. Dewey švietimo teorija. Tapo paneigti senieji ir priimti naujieji mokymo metodai. Montessori metodas, kuris eksperimentiniu būdu gimė Italijoje ir naujojo progresivizmo Amerikoje buvo užslopintas, iš lėto vėl išeina viešumon, sukeldamas abejonių Dewey galvavimo tikslumu. Raštiškai tas abejones buvo sunku įrodyti, nes visi montessoriniai veikalai buvo išleisti prieš 30-40 metų, o likusiame dvidešimt metų tarpe atsirado labai nedaug, ypač anglų kalba, knygų, kurios šį metodą tiksliai apibrėžtų ir įvertintų.

Tik dabar, šių metų pradžioje, spaudos lentynose pasirodė vertinga Nancy McCormick Rambusch montessorinio me-

todo knyga "Learning How To Learn". Vien tik knygos pavadinimas tiksliai apibrėžia tą rūpestį, kurį pergyvena tėvai ir mokytojai. Kiekvienas vaikas yra pilnas potencialaus noro ir energijos išmokti, sužinoti jį supančio pasaulio tiesas ir paslaptis. Bet, kada jis pereina per modernaus mokslo sisteminės girnas, tas didysis noras sužinoti ir išmokti dažnai išblunka iki indiferentiškumo.

Savo knygoje autorė iškelia, kad tik mūsų vaiko dvasinių reikalavimų nesupratimas yra kaltas dėl jo klaidų, o išeiti ir to supratimo išsąmoninimą galima pasiekti Montessori metodo keliu. Ši knyga tam tikros analizės keliu atskleidžia ir palygina su montessorine praktika dabartinius auklėjimo galvojimus, būdus ir tarpus tarp rezultatų, teorijai su praktika nesutapus.

Pirmoje knygos dalyje autorė kalba apie vaiko prigimtus reikalavimus, jo ritminį vystymąsi, imlųjį protą ir laisvę reikiamose ribose. Šie minėti ir vaikui būtini reikalavimai, tinkamai ugdomi, veda vaiką į atsakomybės pajautimą ir pilnos asmenybės susiformavimą. Kitos dvi knygos dalys parodo, kaip paruoštoje klasėje padėti vaikui išmokti patenkinti jo įgimtą potencialų smalsumą. Palaipsniniais aiškinimais autorė taip pat atskleidžia vaiko auklėjime skirtumą tarp tėvų ir mokytojų ir kaip montessorinio metodo principai gali būti įgyvendinti šeimos aplinkoj.

"Learning How to Learn" knygos išleidimą galima skaityti autorės lyg ir moksliniu darbu, nes rašant buvo panaudoti 481 veikalai ir leidiniai, liečią Montessori sistemą ir apamai su auklėjimu susijusias institucijas bei veiksnus.

"Learning How to Learn", autorė — Nancy McCormick Rambusch. Išleido Helicon Press, Baltimore, 1962. Kaina \$4.50.

Mes neturime laiko skaityti gerų knygų, reikia skaityti tik geriausias.

ALĖ RŪTA

BOCCACCIO 70

Tai dėmesio vertas italų filmas, rodomas Amerikoje, meniškai pagamintas, iškelias keletą modernaus gyvenimo problemų, į jas pašvytruojant aštria ironijos šviesa. Į šio šimtmečio septyniasdešimtųjų metų realybę mėginama pažvelgti viduramžių Boccaccio akimis. Filmą sudarytas iš trijų, skirtingų turiniu, dalių, kiekviena dalis — kiti aktoriai ir kitas direktorius. Vardai garsūs visų kontinentų filmų pasauly.

Tai esąs pirmas italų didesnio masto spalvotas filmas. Jo sumanytojas ir gamintojas yra artistės Sophia Loren vyras Carlo Ponti. Pirmąją filmo dalį sukūrė vienas žymiausių ne tik italų, bet visos Europos filmų direktorių — Federico Fellini. Žymiausi čia herojai — kraštutinis moralistas, filosofijos mokslų daktaras, ir moteris iš didžiulio reklaminio paveiklo. Tas paveikslas nėra nė taip labai nepadorus. Kiek apsinuoginusi graži moteris, reklamuojanti: gerkite daugiau pieno. Moralistas ižiūri jame visuomenės, ypač jaunimo, tvirkinimą. Jis pradeda įkyrią ir donkichotišką kovą su ta gražia, viliojančios šypsenos, paveiklo moterimi. Savo kova jis tą moterį iššaukia iš rėmų. Ji pradeda jam mirtelti, ji išau-

ga didelę, milžinišką, ji persekioja protingą daktarą dieną ir naktį, vaidenasi jam sapnuose. Ir — kokia ironija! Kovotojas išsimyli savo priešą. Moralistas beprotiškai išsimyli paveiklo moterį, kuri jam tampa, tarytum gyva.

Kyla minčių: moralė pralaimi prieš gyvenimo vulgarumą, ar kraštutiniai moralistai pralaimi patys prieš save, į gyvenimą žiūrėdami pro baisiai krislotus akinius ir su tuo gyvenimu kovodami nereikalingą kovą? Gal būt, filmas atsako į abu klausimus, gal būt, ir į daugiau. Siužetas ir vaidyba — farsiniai. Gyvenimo vaizdai iki detalių tikslūs ir apšifuoti, vykusiai parinkti. Aktorė Anita Ekberg (moteris iš paveiklo) vietomis kiek vulgaru, bet tai iš jos, atrodo, buvo reikalaujama; šiaip ji savo vaidmenį atlieka gerai.

Antrąją dalį sukūrė irgi garsus filmų direktorius Luchino Visconti. Jis atrado ir iškėlė vokiečių pelningu, bet sentimentaliu, filmų žvaigždę austrę Romy Schneider. Ji Čia vaidina įdomią rolę, ryškiai atsiskleisdama savo grožiu ir vaidybiniais gabumais. Romy Schneider dabar laikoma viena geriausių Vokietijos, Prancūzijos ir Italijos aktorių. Šioje "Boccaccio 70" filmo daly jai skirta parodyti kelių dvasinių dimensių moterį. Čia moteris mylinti ir kenčianti, bet pilna ironijos savo nuodėmiaujančiam vyrui. Moteris aristokratė, turtu išlepinta, tėvo globojama, nors ir ištekėjusi, bet išdidi ir pilna ambicijos: dirbti ir užsidirbti, būt nepriklausoma. Ir didžiausia, iš jos bejėgiškumo išplaukianti, ironija: jos darbas, savarankiškumo įrodymas — prostitucija tuose viešuose namuose, kuriuose lankosi jos vyras, su viltimi, kad vyras ją pasirinks. Šitaip savo likimą apsprendus, vis dėlto jai bėga per veidus ašaros, nors vyro meilė susigražinama, nors tėvui jos savarankiškumas įrodomas...

Vittorio De Sica yra trečiosios filmo dalies direktorius. Čia puikiai vaidina praėjusių metų "Oskara" laimėjusi Sophia Loren. Vaizduojama loterijai išstatyta moters garbė. Šiurpi ir vaizdi šių dienų tikrovė, kad ir simbolinė, kad ir

labai ryškūs ironijos akiniai. Čia net nebe farsas. Čia, kad ir vulgarumu atmieštas, jaučiasi liūdesys. Tai labai vykusiai perduoda Sophia Loren. Moteris linkusi mylėti. Ji linkusi pasirinkti laisvai ir su jausmu. Bet ją nuolatos plėšo minia, gašli, kvaila, vitališka ir purvina minia. Moteris yra tik loterijos bilieto numerėlis. Ir ji tokia lieka, jeigu nesuskanta pati gelbėtis ir kovoti. Gelbėtis prieš kvailą gašlumą, tuščią, nuodėmingą ir bejausmį. Ši filmo dalis, matyt, taikyta amerikiečių skoniui: laiminga pabaiga.

“Boccaccio 70” gali daugeliui nepatikti dėl nuogų realybės vaizdų, dėl paslėpto juoko, tarytum iš visko, kas dar daugeliui atrodo šventa. Bet šitas filmas, kaip ir “La dolce vita”, galvojančiam gali sukelti įdomių minčių; be to, yra meniškas ekrano kūrinys.

THE FLUTE AND THE ARROW

Šis filmas yra pagamintas žymaus švedų filmų direktoriaus Sucksdorff, rodomas Amerikoje. Vaizduojama Rytinės Indijos džiunglių gyvenimas, Muria giminės papročiai. Filmas kaip ir neturi siužeto, bet įdomus spalvingumu, nepaprastais džiunglių vaizdais ir charakteringais indų rasės veidais, jų darbais, tikėjimu, vargais ir džiaugsmiais.

Filmo turinį sudaro nedidelio laikotarpio Muria giminės gyvenimo eiga. Švedai ar kiti europiečiai artistai čia nedalyvauja. Visą filmo veiksmą atlieka to krašto vietiniai žmonės, gal tik filmo di-

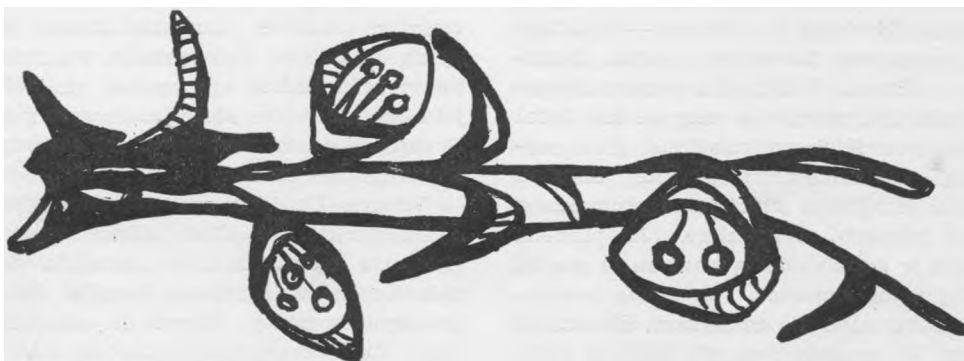
rektorius atitinkamai parinkti. Užtat matomas natūralus Muria plačiosios giminės gyvenimas. Tai simpatingi tamsiodžiai, gyveną tvarkingomis ir gausiomis šeimomis primityviuose nameliuose, laiką švaros, savų tradicijų ir savo tikėjimo. Jų gyvenimas, palyginti, ramus. Jie dirbdami ir ilsėdamiesi daug dainuoja, jie tiki Deive Motina ir bijo piktųjų dvasių, kurios dažniausiai yra išikūnijusios plėšriuose žvėryse. Per visą filmą šią ramią giminę persekioja tigras ir ypač leopardas, kuriuos galų gale jiems pavyksta nудobti, nors žūsta vienas šauniausių giminės vyrų. Daina ir ietis yra jų džiaugsmas ir darbas; iš to ir filmo pavadinimas.

Filmas naudingas ir įdomus bet kokio amžiaus žiūrovams.

NO MAN IS AN ISLAND

Filmas iš paskutiniojo amerikiečių karo su japonais. Yra žiaurių vaizdų. Literatūriniu atžvilgiu silpnokas kūrinys; visi japonai kariai — blogybės, visi amerikiečiai — kankiniai, narsuoliai, laimėtojai. Mintis įdomi: joks žmogus negali būti vienas, kaip kokia vieniša sala; viskas pasiekama ir laimima tik sutelktine veiksmų ir pastangų grandine. Be to, žmogus išgyvena ir kitų skausmus. Ir palaimintas žmogus, kuris moka džiaugtis kitų džiaugsmiais.

Neblogai čia vaidina jauna artistė Barbara Perez, Jeffrey Hunter. Įdomūs spalvoti vaizdai. Vaikams filmas per aštrus.

“Laiškai Lietuviams” skelbia konkursą parašyti straipsniui apie kurią nors asmenybę ugdančią savybę. Tai yra, reikia rašyti apie kurią nors dorybę. Norėdami padėti konkurso dalyviams, paminėsimė kai kurias dorybes: atvirumas, draugiškumas, nuoširdumas, ištikimybė, pasitikėjimas, gailestingumas, paprastumas, natūralumas, pasiaukojimas, kantrumas, pastovumas, ištvermė, drąsumas, kuklumas, mandagumas, taktiškumas, riteriškumas, vyriškumas, moteriškumas, pagarba (Dievui, tėvams, vyresnybei), ryžtingumas, taurumas, kilnumas, religingumas, meilė (Dievo, tėvynės, artimo), paklusnumas, susivaldymas, nuolankumas, nuosaikumas, protin-gumas, tiesumas (kalboje), demokratiškumas, žodžio laikymas, pa-žado tesėjimas, apdairumas, skaistumas, linksmumas ir t. t.

Konkurso dalyviai pasirenka rašyti apie vieną kurią nors čia pa-minėtą ar kurią kitą dorybę. Kadangi praeitis parodė, kad daugė-lis mėgsta rašyti beletristine forma, tai ir dabar šią formą leidžia-me vartoti. Rašinys turi būti ne ilgesnis kaip trys tūkstančiai žo-džių ir turi būti tinkamas spausdinti “Laiškuose Lietuviams”.

Straipsniai pasirašomi slapyvardžiu, įdedant į atskirą vokelį savo tikrąją pavardę ir adresą. Atsiųsti straipsniai tampa redakcijos nuosavybe ir gali būti spausdinami “Laiškuose Lietuviams”. Kon-kursas baigiasi 1963 m. vasario mėn. 1 dieną.

Už geriausius rašinius bus duodamos šios premijos: I — 100 dol., II — 75 dol., III — 50 dol., IV — 25 dol. Premijų mecenatai yra: dr. A. Čiuris, dr. A. Rudokas, Flora Kurgonienė ir kt.

Premijos bus įteiktos “Laiškų Lietuviams” metiniame parengime Jaunimo Centre 1963 m. kovo mėn. 9 d. 7 val. vakaro. Meninę programą atliks pirmą kartą lietuvių publikai koncertuojanti so-listė Valentina Kojelienė — Cinkaitė.

Paminklas už Lietuvos laisvę žuvusiems didvyriams ir visiems Si-biro tremtiniais bei bolševizmo teroro kankiniams jau pastatytas žymioje Amerikos vietovėje, Portland, Oregon. Paminklas yra labai gražus ir didingas, pastatytas pagal J. Muloko projektą. Ame-rikos lietuviai gali didžiuotis tokiu dideliu laimėjimu. Ypatin-gai daug pasidarbavo Čikagos Komitetas, vadovaujamas V. Šim-kaus.

Paminklą jau lanko tūkstančiai turistų, fotografuodami ir filmuo-dami, o ekskursijų vadovai aiškina paminklo prasmę ir lietuvišką meną. Šis paminklas per amžius bylos apie nepalaužiamą lietuvių tautos kovą už laisvę.

Nors darbas jau atliktas, bet dar liko daug skolų. Tavo auka, bran-gus tautietis, bus vainikas ant žuvusių brolių ir seserų kapo.

Aukos siunčiamos šiuo adresu: Standard Federal Savings and Loan Assn., 4192 Archer Ave., Chicago 32, Ill. arba Rev. P. Baltrumas, 516 W. Burnside, Portland 9, Oregon.

LAIŠKAI LIETUVIAMS

2345 West 56th Street

Chicago 36, Illinois